

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО МІСІОНЕРСЬКОГО
ТОВАРИСТВА «СВІТЛО НА СХОДІ»

ВІРА і ЖИТТЯ

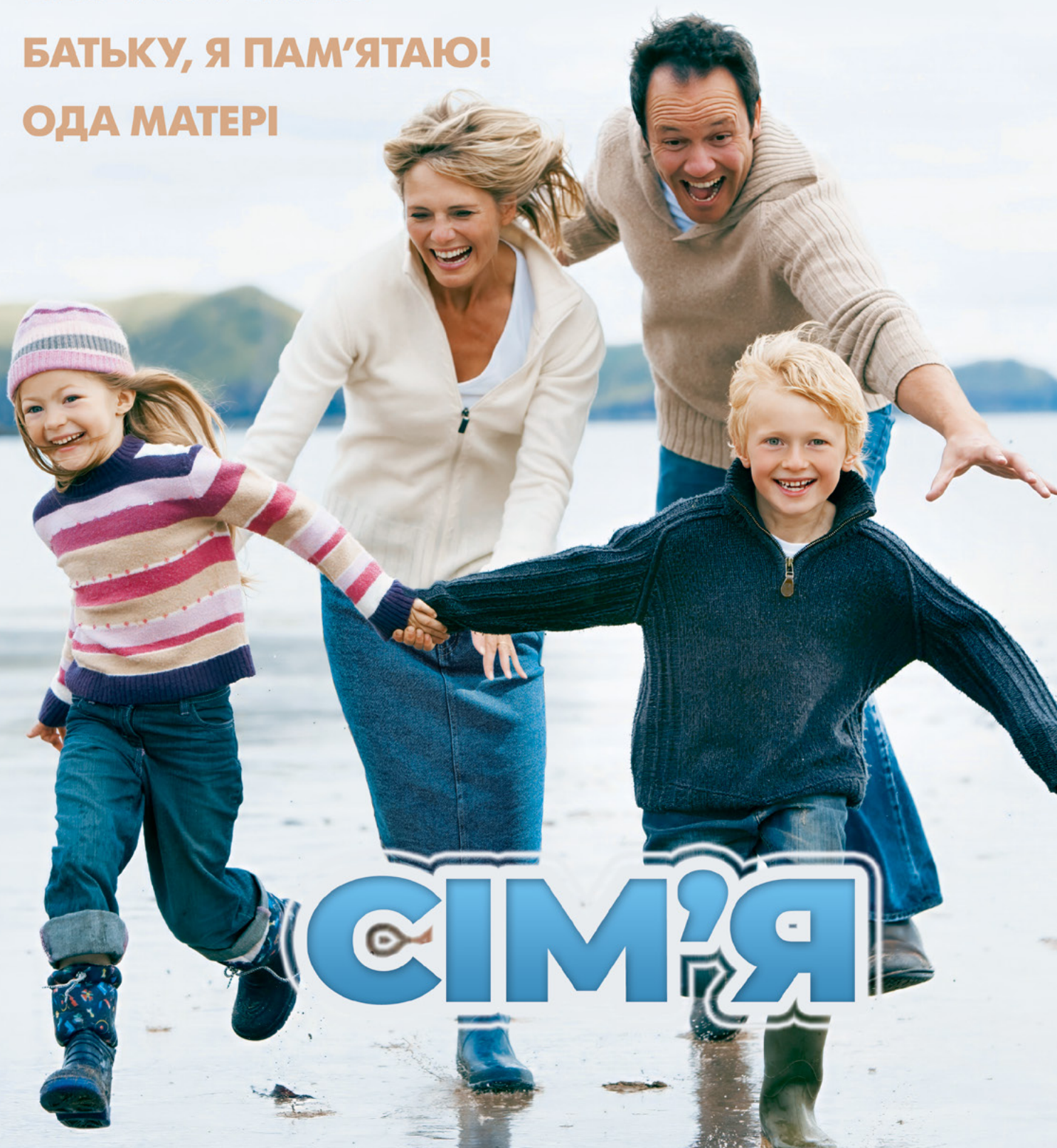

6•2023

БИТВА ЗА СІМ'Ю

БАТЬКУ, Я ПАМ'ЯТАЮ!

ОДА МАТЕРІ

СІМ'Я

У НОМЕРІ:

4	Проповідь	Михайло ЧЕРЕНКОВ	БИТВА ЗА СІМ'Ю
6	Мала кафедра	Віктор ТАНЦЮРА	СЛІДУВАТИ ЗА ХРИСТОМ
8	Поезія	Віктор МУРАЛЬ-СІКОРСЬКИЙ	ПРОЧЕРК
10	Проза	Наталія ГУРМЕЗА	НЕ ЙДИ
14	Молитва		МОЛИТВА ЄФРЕМА СИРИНА
15	Есе	Іван ЛЕЩУК	БАТЬКУ, Я ПАМ'ЯТАЮ!
16	Проза	Родіон БЕРЕЗІВ	СОЛОВ'ІНИ ТЬОХКАННЯ
18	Роздуми вголос	Олександр СИБІЛЬОВ	ОДА МАТЕРІ
20	Пережите	Людмила КАЛАШНИКОВА	НІЧНИЙ ПОПУТНИК
23	Духовна стаття		КОЖНОМУ – СВОЄ МІСЦЕ!
26	Есе	Наталія ГУРМЕЗА	МІЙ ЧАС
29	Це цікаво	Сергій ГОЛОВІН	СЛІДИ НЕБАЧЕНИХ ТВАРИН
30	Листи від читачів		БОГ ПРОМОВИВ ДО МЕНЕ
31	Вічне Слово		ЩО ТАКЕ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ?

У ГОЛОВНОМУ – ЄДНІСТЬ,
У ДРУГОРЯДНОМУ – ВОЛЯ,
У ВСЬОМУ – ЛЮБОВ.

Бл. Августин

Благослови, Господь, мій дім!

Світлана ТЕРЕБИЛІНА

*Благослови, Господь, мій дім!
Хай мудрість буде всюди.
Щоб життя сім'єю свято в нім,
Нести Твій образ людям.*

*Хай діти слухаються нас,
Їхні серця Ти знаєш.
Хай погляд їхній повсякчас
Тебе вігображає.*

*Благослови на працю Ти,
В покорі щоб ходити.
Щоби гля ближнього завжди
Змогли ми послужити.*

*Розмови наші освяти,
Які ми будем мати.
Щоб наші погляди завжди
На Тебе підіймати.*

*Хай в наших домі лише Ти
На владу маєш право.
Спаси від зла і марноти,
Нехай тіка лукавий!*

*Тебе щоб завжди помічати
Змогли у домі гості.
Щоб жити нам або страждати
Без нарікань і злости.*

*Хай чоловік і я з дітьми
Лиш милістю Твоюю
Серед розтління і пітьми
Залишились сім'єю.*

2015 р.

Шануй свого батька та матір – це перша заповідь з обітницею, – щоб добре велося тобі, і щоб ти був на землі довголітній!

Еф. 6:2, 3

Усі ми маємо дуже велике право існувати, бути частиною людства.

Якщо не дуже широко робити визначення, то все людство – це, по суті, батьки і діти. Звичайно, є різні категорії людей за фахом, обдарованістю, станом у суспільстві тощо. Але загальним для всіх є те, що всі ми – батьки і діти.

Те, яким є суспільство, визначають взаємини між батьками і дітьми. Або вони високоморальні, гуманні, шляхетні, або навпаки – аморальні, жорстокі, гнітючі.

Взаємини батьки-діти є прообразом взаємин між Богом і людиною. Ми маємо зразок батьківства в Отці й синівства в Сині.

Звичайно, Бог є Творець, а ми – творіння. Але ж Він і батько всіх, у сенсі, що всі ми з Нього, від Його Духа.

Тому взаємини між батьками і дітьми мають надзвичайно велике визначальне для земного життя значення.

Загалом усі фундаментальні явища нашого буття визначені Божими заповідями, оскільки це визначальні принципи, на яких мало б існувати благословенне, радісне і щасливе людство.

Стосунки між батьками і дітьми дуже чітко сформульовані заповіддю Божою: «Шануй свого батька та матір свою, щоб довгі були твої дні...»

Це настільки ж важливо, як перша заповідь: «З дерева знання добра й зла – не їж».

Бог однозначно говорить, що буде нам добре чи погано залежить від того, чи поважаємо ми батьків.

Хіба це не спонукає нас дуже серйозно проаналізувати наші взаємини з батьками, щось виправити, можливо, щиро покаятися?

Ми страждаємо, нарікаючи на щось, когось. А насправді треба нарікати на те, де ми не корилися цій заповіді й самі собі накликали зло.

Тож завжди правильно аналізувати, чи не схибив я тут, тому що по Слову Господньому від цього залежить так багато в житті – воно буде благословенним, добрим, або ж наповненим стресами, біллю, відчаєм.

Нехай Господь благословить нас мудрістю слідувати цій благословенній настанові Господа для благословенного життя нашого й наших нащадків.

Василь ДАВИДУК, головний редактор

Виберіть собі сьогодні, кому
будете служити... А я та дім мій
будемо служити Господеві.

Нав. 24:15

БИТВА

Один із моїх улюблених біблійних героїв – Ісус Навин. Він був твердим і мужнім. Він не боявся бути серед меншости. Коли всі розвідники страхали народ велетнями й відмовляли від спроб завоювати обіцяну Богом землю, Ісус і Халев були рішучими: «З нами Господь, – не бійтеся їх» (Чис. 14:9). Увесь народ залишився в пустелі, і лише ці двоє побачили обіцяне. Після смерті Мойсея Господь обрав Ісуса ввести народ в обіцяний край: «Будь сильний та відважний... Не бійся й не лякайся, бо з тобою Господь, Бог твій» (Нав. 1:9).

Цей вірш написаний на стіні в моєму кабінеті. Щоразу, коли я стикаюся з протистоянням з боку більшости, тиском обставин, шоком від поганих новин, я дивлюся на ці Божі слова, в яких є заклик («будь») та обіцянка («з тобою Господь»).

Твердість, мужність, безстрашність Ісуса Навина виявлялися не лише на війні чи в лідерстві. Він був не тільки хоробрим воїном і вождем, а й гідним головою

своїєї сім'ї. «Я та дім мій будемо служити Господеві» – його слова стали настановою для всіх прийдешніх поколінь.

Сьогодні, як і в ті дні, триває справжнісінька духовна війна. Це війна не за землю. Це війна за розум і серце людини, особливо людини молодшої. Це – війна за майбутнє. За волю від минулого, від колишніх богів, від темних впливів. І осередком цієї духовної битви є сім'я.

Бог приготував нам нову землю, проте ми потайки проносимо до цього нового життя старих ідолів, шкідливі звички, гріховні традиції. Так ми руйнуємо не лише власне життя, а й життя своєї сім'ї, життя майбутніх поколінь. Ось чому Ісус Навин після численних перемог над зовнішніми ворогами звертає увагу на цей внутрішній сімейний фронт: «А тепер бійтеся Господа й служіть Йому в невинності та в правді, і повідкидайте богів, яким служили ваші батьки на тому боці Річки та в Єгипті, та й служіть Господеві. А якщо зле в очах ваших служити Господеві, виберіть собі сьогодні, кому

будете служити, – чи богам, яким служили ваші батьки, що по тому боці Річки, та чи богам аморейським, що висидите в їхньому краї. А я та дім мій будемо служити Господеві» (Нав. 24:14, 15).

Можна виграти бій, а війну програти. Як? Розслабившись. Утративши духовну пильність. Забувши про Бога, Який дарував тобі перемогу. Захопившись ідолами та божками цього світу.

Якщо ти долав багатьох ворогів, а потім здався їхнім богам – чи можна вважати тебе переможцем?

Якщо ти придбаєш прекрасну плодоносну землю, а втрапиш свою сім'ю – хто радітиме садам і полям, будинкам і багатствам?

Якщо ти своєю працею та перемогами забезпечив нащадків землею, садами, грошима, маєтками, а не зміг вберегти їх від спокус цього світу, – чи будеш ти щасливим?

Якщо ти сердечно вірив і був щирим, а не зміг передати естафету віри та відданості своїм дітям і онукам, – чи можна тебе вважати «батьком віри»?

Ворог знає, що Божий народ не можна перемогти у відкритій битві. Тому найчастіше застосовує «м'яку силу» обману та спокуси. Він пропонує знайти місце для старих ідолів навіть у новому домі. Він нагадує, що так було завжди, що наші батьки також так робили.

”

**Усміхайтесь одне одному,
усміхайтесь дружині,
усміхайтесь чоловікові та дітям.
Не важливо, кому ви усміхаєтесь, –
це допоможе вам наповнитися
більшою любов'ю до людей.**

Мату Тереза

цієї культури ідолопоклонства на наївних і слабких людей.

Ідоли – це зображення або предмети, які видимим способом представляють невидимих богів. Ідоли можуть мати різну подоби – жахливу, спокусливу, давню, сучасну, чоловічу, жіночу, злу, добру. Але за ними стоять ті самі темні боги, ті ж духовні сили, які обіцяють людям захист і успіх в обмін на поклоніння і жертви.

На жаль, люди так хочуть захисту (безпеки) й успіху (процвітання), що готові служити тим богам, які обіцяють усе це тут і зараз. Ось сумна правда: люди шукають не Бога, Який відкриє їм Свою істину та волю для їхнього життя; люди шукають богів, які допоможуть

за СІМ'Ю

А ще ворог переконає, що зараз це модно, що всі сусідні народи та спільноти поклоняються ідолам і процвітають.

Так, наше минуле отруєно ідолопоклонством. Наш сучасний світ, де нам доводиться жити, – теж. Ідоли скрізь. Але ми не повинні погоджуватися з тим, як живе більшість. Ми повинні зробити свій вибір: відкинути минуле і служити Богові або поклонятися ідолам минулого і відкинути майбутнє; догоджати Господу Богу й бути серед меншости вірних або ж догоджати цьому світу й мовчки слідувати за більшістю.

Хіба не схожі сучасні банки, торговельні та розважальні центри, фітнес-клуби, медіакорпорації на рязючі храми, де люди не просто задовольняють свої потреби, а й поклоняються чи служать богам цього світу? Хіба інтернетний простір не є віртуальним святилищем для шанувальників селфі? Хіба не схожі примусові політичні акції чи колони рабів пропаганди на колективне поклоніння? Хіба війни, етнічні чищення та політичні репресії не є формою жертвопринесення?

Так, наш сучасний світ якщо чим і дивує, то це ряснотою ідолів і найпідступнішими способами впливу

реалізувати їхні егоїстичні плани. Мало хто думає про те, що платити за земні насолоди доведеться вічною душею. Тільки біблійний Бог дає просто так і назавжди. Поганські боги дають щось блискуче подивитись і погратись, а потім геть усе забирають.

Кожен дім – це храм, де спільно поклоняються або Богові, або ідолам. Батько сім'ї – це священник, який навчає всю свою сім'ю правильному поклонінню, нагадує про Божі заповіді, захищає від духовних атак. Так було за часів Ісуса Навина, так має бути й зараз. Але світ обирає легший шлях: сьогодні кожен член сім'ї обирає собі ідолів і поклоняється їм у своєму куточку чи телефоні; ніхто не слухає ні батька, ні Бога. Сьогодні Ісуса Навина посадили б у в'язницю, щоб він не дратував ідолопоклонників своїми вченнями і не обмежував свободу робити що заманеться.

Так живе більшість.

А ти з ким? Ти з більшістю чи з Богом? Я хочу попросити тебе про одну послугу: не відповідай правильно; відповідай так, як насправді.

Ось кілька запитань, які допоможуть визначити, кому ти поклоняєшся насправді:

- Скільки часу ти і члени твоєї родини проводите в інтернеті?
- Скільки часу та грошей ви витрачаєте на покупки й розваги?
- Про що ви найчастіше говорите?
- Що ви бажаєте одне одному у дні народження та інші свята?
- Хто є героєм для вас і ваших дітей?
- Як часто ви згадуєте Бога у процесі ухвалення щоденних рішень?
- Яке місце посідає молитва та Боже Слово в розкладі сім'ї?

Повернімося до нашого героя. Ісус Навин не дивиться на те, як живуть сусіди. Його не цікавлять їхні ідоли. Він знає, хто він і Кому служить. І його сім'я готова залишитись у меншості, але бути вірною своєму Богові та вірі. Нам не вистачає такої рішучості сьогодні!

Друзі, служіть Господу всією сім'єю! Ухваліть рішення, незважаючи на інших, на більшість, на сусідів. Не залишайте Господа, навіть якщо вам загрожують або з вас сміються. Нехай ваш дім вирізняється тим, що в ньому шанують Господа і служать Йому в чистоті та щирості. Нехай ваша сім'я будується на цьому фундаменті. І нехай ця віра й вірність передаються дітям із покоління до покоління.

Битва за сім'ю – це та битва, яка триває все наше життя. Поки ти її не виграв, поки не завершив свій шлях гідно, не поспішай розслаблятися. Твій дім – це найважливіше поле бою. Якщо ти виграєш усі битви, але в домі виявиться ідол, ти програєш усю війну. Якщо ж у домі поклоняються одному Господу Богу, цей дім буде неприступним. Зберігши віру та вірність у своєму домі, ти виграєш і всю війну.

Д-р Михайло ЧЕРЕНКОВ

Слідувати з

Водній родині якось трапилося лихо – дружина захворіла та втратила пам'ять. Вона перестала впізнавати навіть чоловіка. Він з любов'ю продовжував піклуватися про неї, незважаючи на те, що було нелегко. Один знайомий порадив йому влаштувати дружину в спеціалізований будинок милосердя, сказавши:

– Їй там буде краще – матиме професійний догляд, – і тобі легше. Адже вона навіть не знає, що ти її чоловік.

Натомість чоловік твердо відповів:

– Головне, що я знаю, що вона – моя дружина.

Чоловік залишився вірним дружині, вірним шлюбній обітниці, вірним Богові. І цим він прославив Господа, бо вчинив, як Христос.

Однією з основних цілей, які Бог досягає через наш шлюб, є перетворення нас на образ Христа, – щоб ми жили, чинили в різних ситуаціях, як Він. Для цього Бог ефективно використовує і наше подружжя. А ми часто цьому опираємося – свідомо чи ні. Це і є одна з основних проблем наших шлюбів.

Ісус сказав: «Коли хоче хто йти вслід за Мною, – хай зречеться самого себе, і хай візьме свого хреста, та й іде вслід за Мною» (Мт. 16:24). Ох, як важко буває зрікатися себе, своїх бажань, щоб виконувати волю Христа. Ба більше, самотужки це просто неможливо.

Поділюся деякими непростими, але благословенними кроками слідування за Христом зі свого сімейного життя.

Ми з дружиною розпочинали спільне життя, ще не навернувшись до Христа. Я був жадливим егоїстом і гордієм. У шлюбі хотів тільки свого, і цим, звичайно, шкодив нашій родині. Коли я ввірував,

Бог почав відкривати суть моєї проблеми. Він показував мені, як я маю любити свою дружину: безумовною та жертвовною любов'ю, «як і Христос полюбив Церкву, і віддав за неї Себе» (Еф. 5:25). Я почав молитися й постити за це.

Потім Господь допоміг мені зробити дуже важливий крок: я дав дружині обіцянку, що любитиму її до кінця життя й ніколи не залишу. І з мене ніби звалився важкий тягар. Я відрізавав собі всі шляхи відступу, і тепер залишалось рухатися тільки вперед. Це нелегкий, але найкращий шлях слідування за Христом у сімейному житті. Не все виходило, виникали проблеми, але Бог давав чітке розуміння, що це єдиний істинний напрямок.

Ідучи цим шляхом, я побачив, наскільки слабкий, як мало маю духовних сил. Я усвідомлював, що постійно потребую, щоб Христос давав мені сили йти вперед. І я ухвалив

кілька важливих рішень: один день на тиждень присвячувати посту й молитві, щоб Христос царював у нашій сім'ї, а також щодня збиратися всією сім'єю для молитви й читання Слова Божого.

З милости Божої вже багато років ці рішення залишаються чинними. Я дуже вдячний Богові за сім'ю. Він зробив мене щасливим!

Я зрозумів іще дещо дуже важливе: Ісусу треба дозволити ввійти в усі сфери нашого життя і зокрема в сімейну. Ісус сказав: «Ось Я стою під дверима та стукаю: коли хто почує Мій голос і двері відчинить, Я до нього ввійду, і буду вечеряти з ним, а він зо Мною» (Об. 3:20). Це Ісус говорить до церкви, до тих, хто вірує.

О, як важливо запрошувати Ісуса в кожную ситуацію, у кожную проблему сім'ї, адже тільки Він може

вирішити її якнайкраще! І як важливо подружжю ухвалити рішення ніколи не відмовляти одне одному у проханні спільної молитви. Скільки неприємних ситуацій можна уникнути, якщо подружжя вчасно відчиняє двері Ісусу.

І останнє. Я сприймаю сім'ю як одне з найважливіших моїх служінь Богові. Наприклад, у місіонерському служінні іноді буває дуже важко, але усвідомлення того, що це служіння Богу, дає сили та наснаги рушати далі. Те саме стосується і сім'ї.

Дорогі друзі, неможливо бути щасливим у сімейному житті, прагнучи свого. Справжнє сімейне щастя – лише у слідуванні за Христом.

Віктор ТАНЦЮРА

ва Христом

Вірші

Віктора Мураль-Сікорського

ПРОЧЕРК

Не від обручок золотих
Прийшло у світ дитятко.
Бо жирний прочерк там застиг,
Де вказується татко.

Ніхто не вкаже шлях добра
Цій крихітці маленькій.
Жорстокий світ наш розрива
Марнотні круговерті.

Навчали: жить – рух догори,
Та бережись обману,
Бо от візьми і розбери:
Де добре, де погане?

І доля, мов на терезах,
Довільно зависає:
Як вище – то вбиває страх,
А нижче – біль чекає.

Дитинство в смутку пропливе,
Як батько твій – лиш прочерк.
Та все ж це деревце криве
Росло. Ось глянь, листочок!

Молю, хай бурі оминуть,
Гілки ж бо не зміцнились.
Хай квіти щедро обіймуть
Образи, що лишилися.

Чи зрозуміють люди вірш?
Це ж натяк нашій днині.
Любов на трьох буя найбільш,
Даруючись дитині....

Сьогодні ми представляємо вам вірші Віктора Мураль-Сікорського.

Маленького Віктора знайшли у сміттєвому баку. І пішли дитбудинки й інтернати. Він став майстром спорту з дзюдо, закінчив університет і... потрапив у в'язницю як фальшивомонетник. Уникнув розстрілу лише завдяки розбудові та розвалу СРСР. У таборі Бог знайшов Віктора та врятував його. Тепер він – пастор, магістр богослов'я, проповідник, євангеліст і поет. Віктор координує служіння серед ув'язнених в Україні.

* * *

На вулиці мороз, та тепло їм.
Сидять собі на лавці і цілються.
І вечір світлом сповнюють своїм,
Очима іншого ніяк не налюбуються.

Без слів. Хіба слова потрібні ті,
Коли серцями з'єднані закохані?
Вуста і руки ніжні й лагідні.
Яка краса й натхнення в цім заховані!

Дивлюсь на них з-під сивих своїх брів,
Хоча в душі усім цим зачарований.
А з виду – наче Бармалій забрів,
Бурчу, любов'ю тою роздратований.

Любов – це ж не кіно всім напоказ,
Вона воліла би лишатися сакральною.
А пристрасть, що вигулькує щораз,
Стає аж до вульгарности банальною.

На вулиці... В безмовній тиші... Знов
Ті миті... Їм би в знімках залишитись.
Тож дай їм, Боже, чистую любов,
До порнографії в ній дай не опуститись.

* * *

Я на дружину часом злюсь.
Обурення своє святкую.
А Бог чека, що впокорюсь –
І свою милу поцілую.
І щиро висловлю сповна,
Що я люблю її, ревную!
І правду мовить все ж вона.
Сам Бог послав мені такую!

ЛЮБЛЮ

Люблю!
І мури падають.
Люблю!
Мости стають.
Любов –
Цим мужність ратную
Й красу цим міряють.

Звитяги до знеможення
Вона благословля.
Любов же Сина Божого
Людину прославля.

ЛЮБОВ

Дізнатись як, чого бажаєш?..
То ти смієшся, то – ридаєш!
То ти весна! То ти зима!
Здається, розуму нема...

Про вечір зранку думи носиш
І ніжності бажаєш, просиш.
Ти кличеш: «Ох, скоріш прийди!»
А потім: «Зупинись! Не йди!»

Колись уважною буваєш –
А потім раптом ти кусаєш.
А я: хоч стій тоді, хоч сядь, –
Не знаю, як тебе прийнять.

І все ж хай зараз і морози,
І на очах набухли сльози,
Красу бажаю не втрачати
Й наперекір всім – щастя мати!

НЕ

— **А** пішов ти куди подалі! — вона виплюнула в нього ці слова з усією жовчю, що накопилася всередині. — Дістав уже. Я ж сказала, що йду.

— Жанно, прошу тебе, поговорімо!

— Не хочу я з тобою розмовляти, ти мені набрид!

Вона квапливо перебирала свої речі в шафі й кидала у валізи, не дивлячись на чоловіка. Він спробував упіймати її за руки й повернути до себе. Вона вирвалася й щосили лягнула його по обличчю. Він скривився, торкнувся рукою до почервоної щоки, кілька секунд дивився їй у вічі — і вийшов.

* * *

Жанна сіла на ліжко й подивилась у вікно. Красивий весняний ранок залив сонячним світлом вулицю. Крізь відчинену квартиру долинав віддалений шум автовок на дорозі, скиглення сусідського цуценяти-бультер'єра, проникав легкий, приємний запах бузку, який нещодавно розпустився під вікном.

Уже кілька тижнів Жанну переповнювало накопичене роздратування. Вона відчувала, що більше не може стримуватися. Усі ці дні її дратували салатіві стіни в спальні, велика весільна світлина у кришталевій рамці, галас дівчаток, уранішня кава, усмінене обличчя Андрія, обов'язок

ходити на служіння в неділю. Коротше кажучи, її дратувало все, і вона відчувала, що агресія всередині неї наростає, неначе снігова куля. Вона намагалася стримуватися, іноді їй це вдавалося. Жанна перестала читати донькам перед сном книжки, намагалася якнайменше спілкуватися з чоловіком, вибігаючи вечорами кудись погуляти чи посидіти в кафе, вигадувала всілякі причини, щоб не йти до церкви. Андрій, відчуючи, що з дружиною відбувається щось недобре, намагався поговорити, на що вона відмахувалася, мовляв, усе нормально.

А тиждень тому вона покликала його в кімнату і заявила:

Ї Д У

– Андрію, я хочу деякий час пожити сама. Винайму десь квартиру. Ти впораєшся сам.

Він схрестив на грудях руки, як завжди, коли починав хвилюватися чи нервувати, вона знала цю його звичку.

– Мабуть, я не зовсім розумію, про що ти говориш.

Вона щосили намагалася не зірватися й не нагубити. Але голос її відразу почав дзвеніти від гніву:

– Я що, китайською кажу? Я ж українською мовою тобі сказала – хочу пожити сама!

– Ось цього я й не розумію. Що означає пожити сама? А я? А дівчатка?

– А що дівчатка? Ви чудово впраєтеся самі. Марійка в садку з ранку до вечора. Оленка готувати вміє. Прибере, якщо потрібно. Що вам ще треба?

– Я не про це, Жанно. Я питаю, що трапилося, що ти кидаєш чоловіка та дочок?

– Я не кидаю! – розлютилася вона. – Звідки ти це взяв?

– А «пожити сама» – це як називається? Чи в тебе запланована компанія?

– Яка ще компанія? Я ж сказала: хочу пожити сама! – закричала вона. – Ну що ти зі своїми запитаннями? Я не хочу більше з тобою говорити. Іди вже кудись!

Андрій підійшов до неї, ніжно-ніжно обійняв і притиснув до себе:

– Жанночко, кошеня моє, у тебе голова болить. Випий пігулку, відпочинь, а ми з дівчатками підемо погуляємо, щоб тобі не заважати, а потім поговоримо, коли тобі стане легше.

Жанна спершу розслабилася в теплі таких знайомих люблячих рук, але потім вирвалася:

– Я тобі вже сказала, що хочу піти.

– Але чому? – запитав Андрій, обличчя його посіріло. До нього ніби тільки зараз дійшов зміст її слів.

– Мені потрібно розслабитися, відпочити від вас, подивитися, як я зможу прожити сама. Я втомилася останнім часом. Мені психолог порадив пожити одній, щоб у собі розібратися, зрозуміти, чого я, власне, хочу.

– Ти хочеш сказати, що, коли тобі сподобається жити одній, ти не повернешся до нас? – повільно й тихо спитав Андрій.

Вона глянула на нього, але нічого не відповіла.

– А як же дівчатка, про них ти подумала? Ти ж матір! Ти їхня любя матуся. Що ти скажеш? Як поясниш, що йдеш? Скажеш їм: «Я втомилася від вас?»

– Не тисни на жалість! – знову закричала вона. – Усе, розмову закінчено, вийди з кімнати, я хочу побути на самоті.

Не дочекавшись, поки чоловік вийде, Жанна лягла на ліжко й заплющила очі. Почула, як Андрій виїшов, тихо зачинивши за собою двері. Потім пошепки покликав Оленку. Вони про щось поговорили, і вона почула, як Оленка почала тихенько плакати. Андрій іще говорив щось, мабуть, заспокоював дочку. Потім Жанна почула, що вони моляться. Вона не чула слів, але за звуками, що долинали з-за дверей, знала, що вони моляться. Жанна повернулася на бік і з головою накрилася ковдрою, щоб нічого не чути.

* * *

Минув тиждень. За ці дні Андрій неодноразово намагався поговорити з нею:

– Жанно, ну це?.. Може, поговоримо? Це ж погано носити все в собі. Де я неправий? Скажи.

Іншим разом він знову продовжив:

– Жанночко, я люблю тебе! Ну, вирішімо це питання без того, щоб ти йшла. Подумай про дівчаток. Що вони мають відповідати, коли їх спитують, де їхня мама?

– Жанно, ходімо, помолишся з нами, – кликав він її якимось, – або помолишся сама, без нас... якщо з нами не хочеш. Тільки молися...

Вона категорично відмовлялася і розмовляти з ним на цю тему, і молитися, і зривалася на крик, коли їй здавалося, ніби Андрій надто тисне.

Коли вона починала кричати, він ішов до іншої кімнати, щоб крик припинився, а з ним і потік слів – слів, про які раніше їй навіть думати було соромно. Вона знала, що Андрій її дуже любить. У неї був чудовий чоловік, лагідний, добрий, дітей любив, допомагав їй по господарству. Вона стільки разів дякувала Богові за нього. А зараз він її дратував. Усе в ньому її дратувало: його бажання допомогти, усмішка, сильні руки, аромат парфума.

Жанна ухвалила рішення й не хотіла його змінювати. «От винайму квартиру на березі, – думала вона, – відпочину, дивитимусь телевизор, скільки влізе, гулятиму й дихатиму свіжим повітрям. Ніхто не скиглити-ме: «Мамо, почитай», «Мамо, подивися, я правильно завдання вирішила?», «Жанко, попросуй мені, будь ласка, сорочку». Скільки можна це терпіти?!»

Усі ці дні вона відчувала на собі невідступний, благальний погляд Оленки й чула її надричний плач, коли Марійки не було вдома.

– Матусю, прошу тебе, не йди. Я так тебе люблю! – схлипуючи, благала її старша дочка.

Оленці було тринадцять. То була серйозна, не по роках розвинена дівчинка. Вона багато читала, самостійно виконувала домашні завдання, була однією з найкращих учениць у школі, готувала, прибирала, Марійку доглядала. Майже рік тому

Оленка покалася в літньому християнському таборі, і Жанна бачила, як трепетно дочка ставиться до служінь, читання Біблії та виконання своїх обов'язків, і раділа, що її дочка зростає християнкою. Але то було раніше, а зараз її дратувала богобоязливність дочки.

Зараз Жанна намагалася просто не виходити з кімнати, щоб не зустрічатись із напруженим і питальним поглядом чоловіка та сповненими надії очима доньки. Молодша трирічна Марійка забігала до неї в кімнату, обіймала, шепотіла їй на вухо: «Матусечко, я тебе люблю», цілувала своїми м'якими, солодкими губками й бігла. Потім прибігала знову, ще обіймала й намагалася зазирнути у вічі, але Жанна відверталася.

Іноді вона зачиняла двері зсередини, і тоді Марійка лягала на підлогу і протяжно співала під дверима.

– Ма-а-ту-у-сеч-ко, я-я-я те-е-бе-е лю-ю-б-лю-ю.

«Ти просто перестала молитися. Диявол хоче взяти над тобою гору. Помолися, Господь допоможе тобі, адже Він твій Бог. Будь-яка людина може помилитися, але для тебе є вихід. Схили коліна й помолись, побачиш, як тобі полегшає. Обійми Андрія, дітей, усе налагодиться, довірся Богові, – іноді ці думки крутилися в голові, але Жанна відганяла їх, дратуючись дедалі більше. – Який іще диявол? Я просто втомилася. Мені треба відпочити, побути на самоті, вирішити, що робити далі».

* * *

– Матусечко, – зазирнула в кімнату Оленка, – сьогодні ми всією церквою йдемо в парк. Ти що, забула? Я посмажила твої улюблені оладки, і кава готова. Іди до нас, поснідаємо та поїдемо. Я все приготувала, щоб взяти із собою: і бутерброди, і термос із чаєм, і покривало, і іграшки для Марійки.

– Ідїть, ідїть, я вдома залишуся, – відмахнулася Жанна.

– Матусечко, ну, будь ласка... – очі Оленки наповнилися сльозами.

– Ну все, терпець мій урвався! – скрикнула Жанна, схопилася з ліжка

й дістала дві валізи. Відчинивши шафу, вона почала виймати речі.

На її крик увійшов Андрій:

– Що тут відбувається?

– Я казала тобі, що піду від вас? Ось я і йду!

Андрій виштовхнув заплакану дочку за двері:

– Іди, любонька, іди до Марійки, я поговорю з мамою.

– Жанно, ну діти ж, що ти робиш? Краще поговорімо, прошу тебе.

– А пішов ти куди подалі...

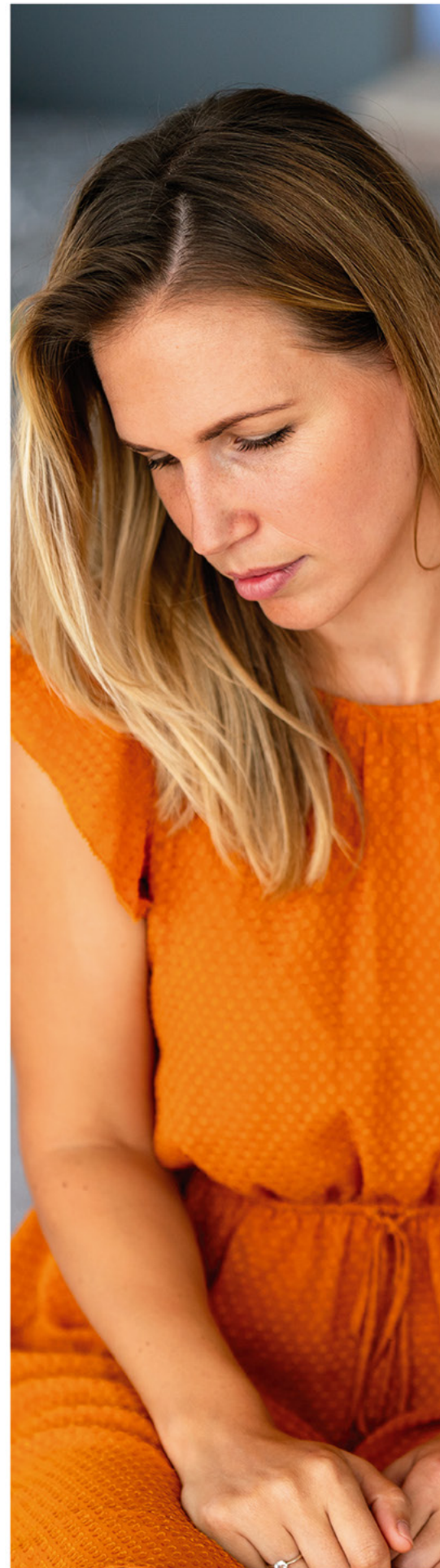
Ще раз кинувши погляд у вікно, Жанна одягла свій улюблений бежевий костюм, перекинула через плече сумочку з документами та грошима і потягла до дверей дві валізи. Вийшовши у передпокії, побачила Андрія та Марійку. Оленки не було. «Напевно, плаче в себе в кімнаті. Добре, що не тут», – подумала.

Андрій стояв, притулившись до дверей і схрестивши руки на грудях. Він нічого не говорив, тільки дивився на неї. Жанні стало якось ніяково від його погляду, вона квапливо відвернулася й попрямувала до виходу, але щось її насторожило. Вона напружилася: «Марійка, що з Марійкою?» Донька не кинулася до неї з криком: «Матусечко!», не обійняла її. Жанна опустила валізи, повільно обернулася і... натрапила на погляд маленької дівчинки.

Як вона могла подумати, ніби її маленька донечка нічого не розуміє? Величезні очі дивилися прямо на неї, і таке горе було в них, такий нестерпний біль, що жінці здалося, ніби цей біль ринув прямо на неї. Жанна похитнулася. Обпершись обома руками об стіну, щоб не впастити, вона дивилася в очі дочці й бачила в них себе.

* * *

Аж ось інша трирічна дівчинка стоїть у світлому передпокії з пістрявими фіранками на вікнах, і її очі теж сповнені болем і страху. Поруч із нею ридма плаче молода жінка. Міцний чоловік із похмурим обличчям мовчки кидає у величезну валізу якісь речі, книжки, папери. Потім ногою відчиняє двері і, ні

слова не кажучи, виходить надвір. Дівчинка вибігає за ним. Чоловік сідає в машину й кидає: «Прощавай, Жанно», – і їде. «Таточку, татку, не їдь, будь ласка! Залишся зі мною! Татку!» Дівчинка, швидко перебираючи маленькими ніжками, біжить за машиною, а її серце волає від болю. Хто сказав, що трирічні діти нічого не розуміють?

Хто сказав, що в таких малюків не болить душа?

* * *

Жанна досі дивилася на молодшу дочку.

– Як я могла забути? Як я могла завдати тобі болю, рідненька? Адже цей біль не передати словами й нічим не виміряти... Господи, як я могла? Як я могла? – шепотіли її губи.

Ноги Жанни підкосилися, і вона повільно сповзла на підлогу, уже бачачи себе ніби збоку, ніби в уповільнених кадрах кіно. Нічого не чуючи, вона ніби крізь туман бачить стривожене обличчя Андрія та заплакану Оленку. Нема тільки Марійки. Вона шукає її, щоб зустрітися з нею очима й полегшити жорстокий біль, що наздогнав дівчинку. Зрештою їхні погляди перетинаються. Марійка у своїй короткій блакитній сукенці з білими ромашками стоїть на тому ж місці, її очі спрямовані на маму. Жанна дивиться на дочку, і її губи беззвучно шепочуть: «Пробач. Пробач мені. Пробач... Я не залишу тебе...»

Щось раптом змінилося в очах маленької дівчинки, і Жанна фізично відчула, як гнітючий біль полишив її дочку. І в її вуха увірвався крик:

– Матусечко, я люблю тебе!

Марійка кинулася до неї, і жінка судомно притиснула до себе тендітне тільце дочки.

– Жанно, люба, що з тобою? Ти як? – почувла вона стурбований голос чоловіка.

– Мамо, попей водички. Ми тут, з тобою, мамо, – схвильовано шепотіла Оленка.

Не в змозі більше стримуватись, Жанна гірко заплакала. Андрій, відсунувши вбік дівчаток, підняв її на руки. Жанну трясли ридання, і вона

не могла вимовити жодного слова, хоча намагалася щось сказати.

– Тихо, тихо, мовчи. Усе гаразд, – ласкаво промовив Андрій, увійшовши в кімнату й обережно опустивши її на ліжко. – Оленко, Марійко, йдіть до себе в кімнату. Мамі зле.

– Ні-ні! – крізь сльози попросила Жанна, простягаючи до дочок руки. – Не йдіть.

Вона обійняла дівчаток, міцно притиснувши до себе й цілуючи їхні голівки.

– Пробачте мені! Я вас люблю! Пробачте... Я нікуди від вас не піду... Андрію, – вона невпевнено поглянула на чоловіка, не знаючи, якої реакції від нього чекати, – пробач мені, благаю. Пробач, я завдала тобі болю. Я так образила тебе... Я так винна перед тобою...

Жанна, не зводячи очей з чоловіка, взяла його руку і притиснула до своїх вуст. Сльози так і лилися з її очей:

– Ти пробачиш мені?

– Жанночко, – він навколішки схилився біля ліжка, – я тобі давно пробачив. Мені неважко зробити це, тому що я дуже тебе люблю. Ти ж моя дружина – жінка, яку Господь подарував мені чотирнадцять років тому. Я не маю нікого ріднішого за тебе. Забудь про все. Пам'ятай лише те, що я люблю тебе. І Оленка любить, і Марійка.

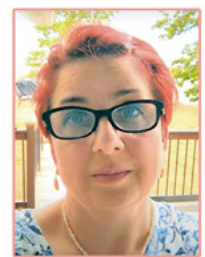
Дівчатка горнулися до неї, і жінка вже знала, що жодна сила у світі не розлучить їх.

Сльози досі лилися з її очей, але тепер це були сльози радості, спокою та щастя. Жанна підвелася на ліжку.

– Лежи, лежи, тобі треба відпочити, потім встанеш, – Андрій ніжно спробував її утримати.

– Ні, Андрію, мені треба помолитися.

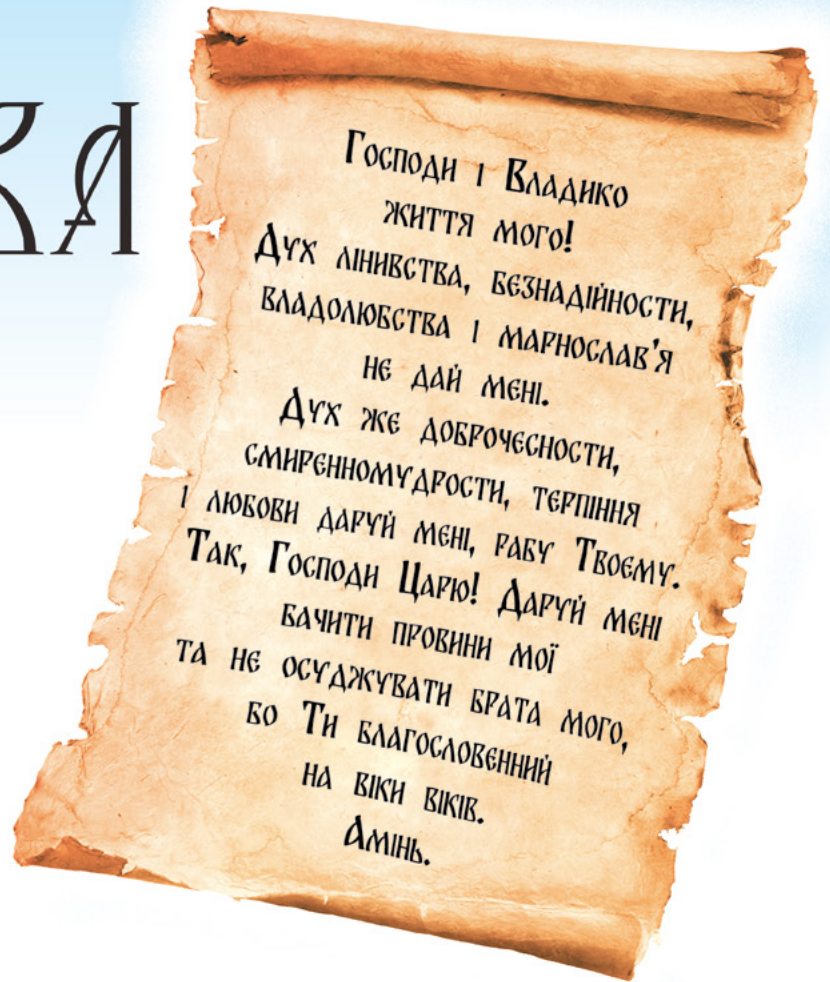
Жанна повільно схилила коліна поряд із чоловіком, а слідом за нею – Марійка та Оленка.

Наталія ГУРМЕЗА

МОЛИТВА ЕФРЕМА СИРІНА

(306–373 рр.)

Господи і Владико
життя мого!
Дух лінєвства, безнадійности,
владолєвства і марнослав'я
не дай мені.
Дух же добротчєности,
смирєннємудрости, терпіння
і любови даруй мені, рабу Твоєму.
Так, Господи Царю! Даруй мені
бачити провини мої
та не осуджувати брата мого,
бо Ти благословєнний
на віки віків.
Амїнь.

Батьку! Я неодноразово чув, що ти «нічий», що не визнаєш двоїстих речей і що вигнав дух катів... за стіни храму! Твої вороги нашіптували мені, що ти фанат, що не визнаєш «крутих» шляхів і що залишив «сіті» владних, що ти не маєш підвладних... «Уділ його – не наша доля, і він ізгой, він увесь простий, лише монастир його пристанище!» Отче, я чув це від «отців», від тих «борців за стіни храму», на кому печатка юди, хама... а в дріб'язкових душах – тонни непотребу!

І плакав я від сумної віри... І мчав у сльозах із храму... І скільки болю, скільки сліз! І скільки страшних, темних мрій!

Батьку, я неодноразово чув, що ти «нічий»...

А потім прийшов «пророк». Друзів твоїх привернув, заманив і навіть

БАТЬКУ, Я ПАМ'ЯТАЮ!

обраних захопив. Тоді, батьку, настав мій час. До мене «пророк» простяг свій перст. Тебе «мечами» викривав, душу мені сік, обпалював: «Батько відстав, він позаду, біжи за тим, хто попереду! Потік тече, народ манить, гряде великий переділ! Вибач, синку, але твій батько... він не встиг... він постарів... він не при ділі... хоч би ти встиг! Не посивів...» «Пророк» замовк... навкруги тиша... наче темрява весь світ закрила, усю правду, істину полонила!

І настав мій Рубікон: я бачив Бога... без ікон!

Батьку, я пам'ятаю! Я, хлопчина, простягнув до «пророка» дитячий погляд! Я лише дивився йому в очі – з очей моїх сльози текли! Ні, ріки сліз! Я не зрадив! Твоя сльоза, увесь біль, смуток – пронизали душу! Я за тебе – на хрест, на плаху! «Пророк» укляк і... відступив. Пішов і... не прийшов.

Батьку, я пам'ятаю, Бог прийшов! Як і тебе, мене знайшов! Відтоді і я, як ти, «нічий»! Настав мій час, мій Рубікон! Батьку, я чув! Неодноразово чув, що ти «нічий», що не визнаєш двоїстих речей і що вигнав дух катів... за стіни храму! Твої вороги нашіптували мені, що ти фанат, не визнаєш «крутих» шляхів і що залишив «сіті» владних, що ти не маєш підвладних. «Уділ його – не наша доля, і він ізгой, він увесь простий, лише монастир його пристанище!» Отче, я чув це від «отців», від тих «борців за стіни храму», на кому печатка юди, хама... а в дріб'язкових душах – тони непотребу!

І плакав я від сумної віри... І мчав у сльозах із храму... І стільки болю, стільки сліз! І стільки страшних, темних мрій!

Батьку, я пам'ятаю! Я, хлопчина, простягнув до тебе свій дитячий

погляд! Я лише тобі дивився у вічі – з очей твоїх текла сльоза! Ні, ріки сліз! Потоки сліз! Ти не зрадив! Моя сльоза, увесь біль, смуток – пронизали душу! Ти за мене – на хрест, на плаху!

Ти біля грудей мене тримав і зі сльозами обіймав! Батьку, я пам'ятаю, Бог прийшов! Як і тебе, мене знайшов! Відтоді і я, як ти, «нічий»! Дух катів – за стіни храму! Не визнаю «крутих» шляхів. Настав мій час, мій Рубікон: я бачив Бога... без ікон.

Батьку, я пам'ятаю.

Іван
ЛЕЩУК
Із циклу
«Чисті мрії»

СОЛОВ'ІН

Уже дорослого мене одного разу запитали:
– Що в житті було найдорожчим?

Не замислюючись, я радісно відповів:

– Любов до матері.

Її звали Горпиною. Вона була першою пісняркою на велике село, і за це її любили всі, для кого пісня була щастям життя. Ця ніжна, трепетна любов пройшла через усе моє життя, але особливо невідступною і теплою була вона в ранньому дитинстві.

Потребою життя було – постійно бачити біля себе матір. Щойно вона зникла з моїх очей, ідучи кудись із нашої тривіконної хатини під солом'яною почорнілою стріхою, мене охоплювала туга:

– Де мама?

Три старші брати й сестра, не розуміючи моєї тривоги, байдуже відповідали:

– До когось пішла.

Але ж до кого... У селі понад сотні хатин, де мешкають наші

знайомі та рідні. До кого мені рушити на пошуки?

Не розлучатися з матір'ю було сенсом мого життя. Я допомагав їй у городі висмикувати бур'ян, удома – перемотувати клубки вовни, надівати нитку у вушко голки, улітку ходив з нею в луки по щавель.

Великим святом для мене були квапливі кроки поряд із матір'ю вночі на великодню службу. Ми дивилися на зоряне небо, і я дивувався:

– Мамо, скільки їх?! Ніхто не порухує.

– І кожна радіє та прославляє Бога, – озвалася мати на мої захоплення.

Під час урочистого богослужіння я не відходив від неї. Ми разом підспівували церковному хору: «Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав і сущим у гробах життя дарував».

Додому йшли поряд. Зірки на той час здавалися талими крижинками – їхнє світло спадало шохвилини.

У пізній Великдень зелені луки були в жовтих квітах. Після розговіння ні мати, ні я не лягали відпочивати; ми йшли на вільний простір лук, а звідти до того місця, де вузька річка вливалася в широку.

– Мамо, що красивіше – блакитне небо чи золотаві луки?

– Скрізь Божа краса – і вгорі, і внизу.

Мати роззулася і мені порадила не лише чоботи, а й панчохи зняти.

– На Великдень усе радіє та молиться Богу. Взуті ноги чавлять і жучка, і коника, і мурашу, і хробака. А боса нога безпечна для будь-якої живності – вона поміж пальців проскакує. Босі ноги як пухові подушки для будь-якої істоти.

тому Бог дає талант на все життя. Коли Степан був таким, як ти, я приводила його сюди. Він наслухався солов'їних пісень і став музикантом. Ти теж, мій любий, будеш відрізнятися від сільських хлопчаків.

– Мені, мамо, хочеться навчитися складати пісні.

– Частіше слухай солов'я – він тебе всього доброго навчить.

Ми побачили цю пташку на тонкій березовій гілочці.

– Мамо, він зовсім крихітний, а який голос має! А скільки в його співі різних мелодій! Зозуля добре кує, тільки весь час однаково.

– Кому який Бог талант дав, той тим голосом і співає: півень кукурає, сорока цвіркоче, ворона каркає...

материнських очей – це завіса, яка приховує всі прикросці життя. А скільки їх було: злидні, недоїдання, хвороби, смерть дітей. Із чотирнадцяти дітей нас залишилося лише шестеро. Для мене, трирічного, теж була зроблена труна, але життя виявилось сильнішим за смерть. Воно підготувало мені багато подарунків: материнську усмішку, казки природи, радість пісні, музику мови та солов'їні трелі.

Повернення в минуле – це дивовижна, незрозуміла милість Творця. То як я можу прожити хоча б кілька хвилин без подяки Йому за ці подарунки?

О моє дивовижне серце! Моя барвиста уяво! Моя добра пам'ять! Я живу лише вами.

І ТЬОХКАННЯ

Взуття ми несли в руках. Трава і земля трохи холодили, але цей холодок був приємним. Ми ніби зливалися з навколишнім світом, у якому панували два кольори: блакитний – угорі та золотаво-зелений – унизу.

– Тепер іще не полудень, а ранок. Удень солов'ї не співають, а вранці залюбки заливаються на все горло. Уночі вони також люблять співати. Ось ми і прийшли... Сядьмо біля берези. Чуєш солов'їне тьохкання?

– Мамо, а соловейку подобається, коли його слухають люди?

– Він співає для себе, для Бога, для всіх.

– А квіти, трава, земля, річка, небо також слухають його?

– Так само, як і ми.

– Але вони не мають вух.

– Однак вони живі, як і ми, а живе як може не слухати солов'я? Хто слухає цю пташку,

яке це диво – у часи сивини повертатися уявою в неосяжну далечінь дитячих років, переживань і радостей! Це дар Божий! Мені 83, а я бачу себе в дзеркалі часу восьмирічним кучерявим хлопчиком, а біля себе – мати, ще молоду, гарну, хоча я був у неї тринадцятим. Я милуюсь її незвичайними очима, які завжди сором'язливо всім усміхаються. Усмішка

Ось на папір лягають рядки, рядок за рядком. Вони виникають не тому, що я керую м'яким пером, а тому, що моєю рукою керують серце та пам'ять.

Родіон БЕРЕЗІВ

Хай батьки-християни не сподіваються, що призначення недільної школи в тому, щоб полегшити їхні власні обов'язки.

Перша й основна задача батьків-християн у тому, щоб виховувати й наставляти своїх дітей у Господі.

Чарльз Х. Сперджен

ОДА МАТІ

Перше слово, яке вимовляє будь-яка людина, – це мама. Мама – це любов, яку розуміють маленькі люди по всій землі. Говорять, ніби мама – це навіть ім'я Бога на устах немовлят. Хтось сказав, що батько може виростити з дитини генія, але тільки мати виростить з неї хорошу людину, бо мати – це не просто слово, а невичерпна турбота, любов і ласка.

Мати – це почесне звання, що перевищує будь-які інші звання. Це своєрідна професія, важка праця без вихідних, висока відповідальність, почуття обов'язку та нерідко безсонні ночі. Мати – це жертвна любов, що зігріває серце людини до останньої хвилини земної мандрівки. Материнські серця – це моря любови, що становлять безмежний океан шляхетних людських устремлінь.

Вільям Воллес, народний герой Шотландії, ще у тринадцятому столітті мудро зауважив: «Рука, що хитає колиску, править світом».

Християнин пам'ятає свою матір усе життя, бо вона віддала все найкраще, що мала, щоб він став людиною, щоб усім подальшим життям виправдав її благородну самовідданість і прищеплені йому християнські цінності. Ніхто краще за матір не знає свою дитину, і ніхто краще за неї не має такого благотворного впливу на своє чадо.

Найяскравішим прикладом, що підтверджує це, є перше чудо, створене Ісусом. Незважаючи на те, що на той момент Його час іще не настав, Він перетворив воду на вино, коли мати попросила Його про це. Ось що говорить Писання: «Як забракло ж вина, то мати Ісусова каже до Нього: «Не

мають вина!» Ісус же відказує їй: «Що тобі, жоно, до Мене? Не прийшла ще година Моя!»» (Ів. 2:3–4). Ймовірно, таке прохання було наслідком материнської проникливості, бо відомо, що «Марія оці всі слова зберігала, розважаючи, у серці своїм» (Лк. 2:19). А цими «словами», мабуть, були деякі події, свідком яких була Марія, що підштовхнули її сказати Йому про цю потребу.

Багато людей не бачить різниці між любов'ю християнки та любов'ю невірної матері. Вони стверджують, що небоговірні мати люблять своє чадо не менше, ніж християнка. З цим твердженням навіть не сперечаюся, адже жінка з незапам'ятних часів народжує дітей у муках (див. Бут. 3:16). В історії безліч прикладів, коли різні жінки приносили себе в жертву заради збереження життя любі дитини. Сила любови

”

*Відомого англійського проповідника
Чарльза Сперджена якось запитали:*

*– Чи впізнаватимуть люди одне одного у вічності?
– Люди на небі не будуть дурнішими, ніж вони
були на землі, – відповів він.*

навіть найпоряднішої атеїстки та благочестивої християнки при-
близно однакова. Однак різниця
полягає в іншому. Вона не в силі
любови. Різниця в тому, з якою
метою матір виховує дитину.

Якщо невіруюча мати думає
головним чином про те, ким ста-
не її люба дитина в майбутньому,

ТЕРІ

то мати-християнка насамперед
дбає про те, якою людиною вона
виросте. Якщо безвірна мати вка-
зує дитині життєвий шлях, хрис-
тиянська мати спрямовує на ду-
ховну стежку. Її найважливіше
завдання – не лише вказати ди-
тині правильний напрямок у жит-
ті, а, подаючи особистий приклад
на цьому шляху, вести своє дитя
до Ісуса Христа. Вона чудово ро-
зуміє, що її дитина, як плід любо-
ви, ніколи не дозріє, якщо свое-
часно не наповнити її духовним
змістом.

Немає нічого вічного на зем-
лі. Усе, що одного разу прийшло
в цей світ, колись його й покине.
Я не пам'ятаю маму красивою
і молодою, бо плін років розмив
дорогий серцю образ, стерли-
ся з пам'яті рідні риси. Пам'ятаю
лише прекрасний голос, поцят-
коване зморшками обличчя, до-
брі очі і світлу усмішку, коли вона

гортала дорогоцінні сторінки сво-
єї улюбленої Книги. Я неоднора-
зово дратувався, коли вона гово-
рила про Бога, а вона, виявляючи
неймовірне терпіння, плакала,
прощала й молилася.

Найсильніший біль – це той,
який завдає матері власний син.
Найглибша рана – це та, яку
я завдав їй своїми образами.
Найніжніша земна любов – та,
якою мати мене любила. Цією
любов'ю вона лагідно зносила
приниження і нескінченно проща-
ла. Цією любов'ю вона привела
мене до джерела умиротворен-
ня, до бухти вічної радості – до
Ісуса Христа.

Зрештою, вона виконала свій
материнський та християнський
обов'язок, але серце, надірване
роками довготерпіння і страж-
дань, одного разу зупинилося.
Мама відійшла у вічність у ма-
ленькій спаленьці, боячись мене
потривожити. Минули роки, а я,
прощений Тим, до Кого вона мене
привела, усе ще шкодую, що,
живучи під одним дахом, не опи-
нився з нею поряд у її смертну
годину. Люди встигають приїхати
здалеку і попрощатися, а я був
поряд і спізнився.

Проте є одна тиха розрада.
Той, Кому вона вручила мою по-
дальшу долю, проведе під вітри-
лом віри моє пошарпане суденце
в бухту вічної радості, до тихої
небесної пристані. Там ми зустрі-
немося, щоб більше ніколи не
розлучатися.

ПАМ'ЯТЬ СЕРЦЯ

*Вечір темний, зимовий
Снігом став замітатъ.
Гімни згадую знову,
Що любила співатъ.*

*І я згадую ночі
Покаянних псалмів,
Ті заплакані очі
Від утішних віршів.*

*Солов'ями в діброві
І струмком, що дзюрчав,
Голос чистий і новий
Нам про вічність співав.*

*Затихали всі грози –
Чули звук неземний.
І були твої сльози,
Моя роса на траві.*

*На очах їм не бути –
Легко нині тобі.
Лише гімни нам чути,
Ген десь там, в далині.*

*У небесній обнові
Із вінцем на чолі
Маєш вигляд чудовий
На забутій землі.*

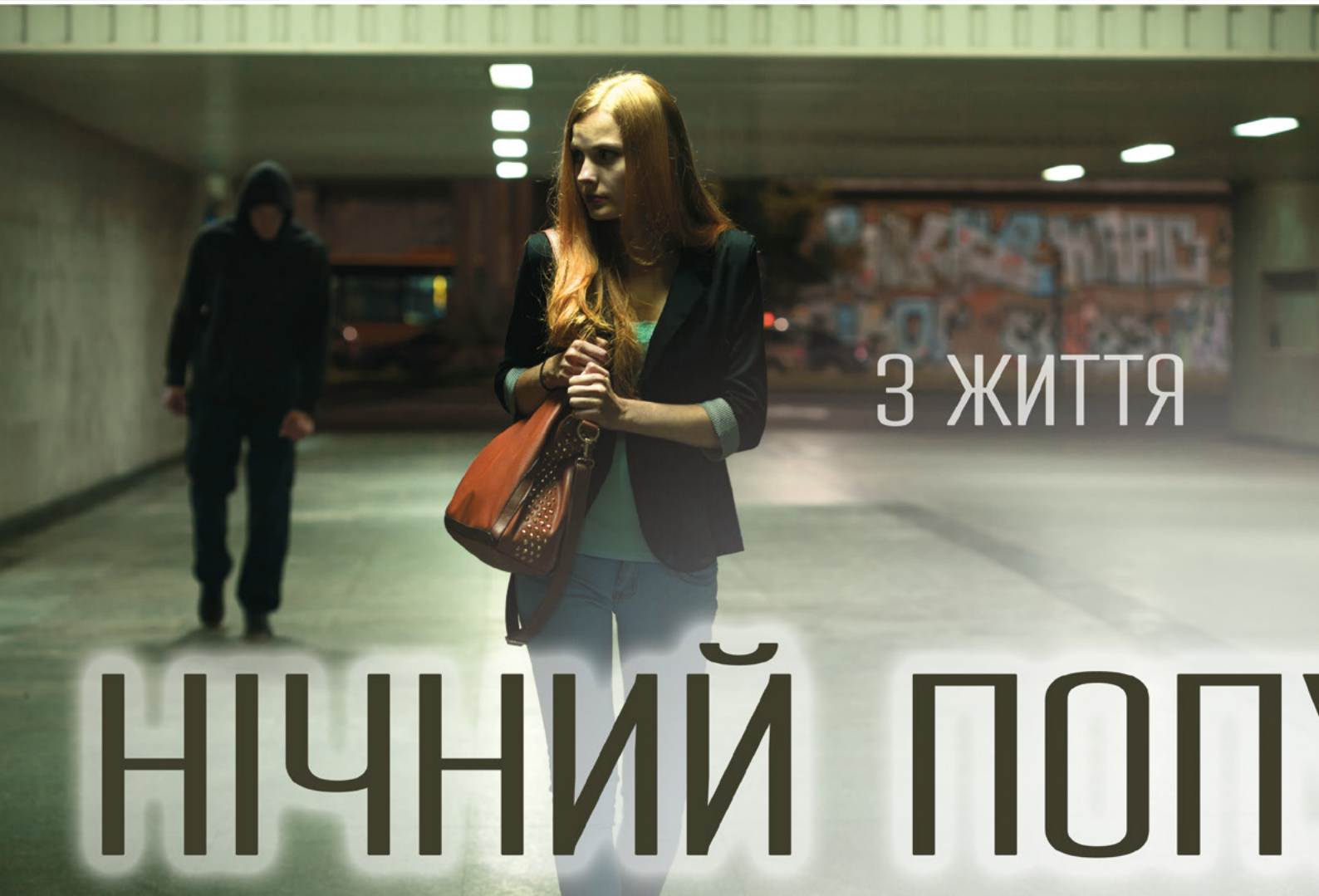
*Сяєш в променях слави
Безкінечности днів
Неземними квітками
Поза межних полів.*

*Вже недовга дорога –
Шлях мій скоро мине.
В Царстві вічного Бога
Ти зустрінеш мене.*

*Там зійдемося усі ми –
Недалекий той час –
Й Того славити будем,
Хто всіх викупив нас.*

**Олександр
СИБІЛЬОВ**

З ЖИТТЯ

НІЧНИЙ ПОПУ

Потяг запізнювався хвилин на сорок. Він повільно тягнув довгу вервечку вагонів, наближаючись до кінцевої станції. Сумно блимав за вікнами занурений у нічні сутінки сосновий ліс. Нечисленні пасажери, сонно позіхаючи, неохоче заметушилися, почали знімати з полиць свої речі, проходили вперед, готуючись до виходу.

– Романівно, агов? Тебе хтось зараз зустрічатиме? – почувся із сусіднього купе. – Сьогодні так темно!

– Звісно, зустрічатиме! Мій дід обіцяв мотоциклом виїхати.

– Може, й мене підкинете до хати? У мене речей небагато.

– Гарзд, чого ж не підвезти...

«А мене ніхто не зустрічатиме...» – сумно подумала Ірина, вдивляючись у темне вікно.

– Доню, а тебе чекають на вокзалі? – ніби прочитала її думки сусідка ліворуч.

– Та ні, ніхто... – мовила тихо. – Я нікого не попередила.

– А треба було. Молода, смілива! А час зараз неспокійний, – зітхнула жінка. – Ну, дасть Бог, усе минеться, – усміхнулася вона Ірині, простягаючи їй стиглу грушу,

і почала пакувати великий, наповнений усяким добром кошик. – А якщо трапиться що в дорозі, ти, дочко, поклич Господа на допомогу.

Ірина підвела на сусідку здивовані очі.

– А я, бабусю, у Бога не вірю! – відповіла вона з усмішкою, пригадавши, що десь у сумочці лежить її заліковка з п'ятіркою за науковий атеїзм.

Жінка ніби не розчула її слів, помовчала мить, була зайнята своїм, потім м'яко, по-материнськи повторила:

– А ти все-таки Його поклич...

«Нічого мені робити... – усміхнулася Ірина, продовжуючи складати речі. – Ще Бога я не кликала! Чудна якась бабуся...»

Ось і залізничний вокзал. Ірина глянула на годинник – о пів на другу ночі. Потягло холодом. Пасажери швидко розбіглися хто куди. Ірина підняла комір і озирнулася довкола, чи не йде хто в її бік. Ні душі. «А все-таки треба було зателефонувати додому, – трохи засмучено подумала вона, але одразу себе заспокоїла: – Нічого страшного – якось доберуся. Подумаєш, якихось п'ять кілометрів». Їй не вперше йти вночі. Прикро, звичайно, що цього разу вона одна, без подруг. Натомість удома буде сюрприз для чоловіка та маленької Наталочки.

Думки про донечку надали відваги молодій матері, і вона сміливо попрямувала з перону в бік темної вулиці. Ще раз з надією озирнулася, шукаючи очима, чи не наздоганяє хтось зі знайомих. Навколо було порожньо. «Мабуть, не буде в мене сьогодні попутників», – зневірено зітхнула Ірина. Вона йшла, намагаючись спрямовувати тривожні думки на щось приємне, але незрозуміле занепокоєння все одно не залишало її серце.

«Це ж звичайний нічний страх і не більше... – заспокоювала себе Ірина. – Я цю вулицю дуже добре знаю». У центрі селища вона повернула у знайомий провулок. Вітер гнув у темряві високі дерева, і, здавалося, вони простягали їй назустріч свої кудлаті довгі руки. «І чому ніде на вулиці жоден ліхтар не світить?» – Ірина почала нарікати чи то на себе, чи на відповідальних за освітлення. І раптом попереду, геть близько, з'явилися два вогники від цигарок.

У Ірини сильно закалатало серце. «Ну все... – вона злякано сповільнила крок. – Що робити? Іти далі чи

ПУТНИК

повернутися на вокзал і дочекатися там ранку? – губилася вона в думках. – А може, мене не помітили? Та ні, вони не могли не почути моїх кроків».

Часу на роздуми вже не було. «Хай там як – піду!» – вирішила Ірина й переклала сумку в іншу руку. Попереду, посеред дороги, виднілися два високі силуети. Чоловіки щось бурхливо обговорювали, у їхніх промовах часто проривалася брудна лайка. Але, помітивши самотню жінку, яка проходила повз них, вони відразу замовкли, що неабияк стривожило Ірину.

«Напевно, п'яні», – страх стиснув їй серце, і вона знову пошкодувала, що не попередила чоловіка про свій приїзд. Затиснувши нерви в кулак так, що серце мало не вискакувало, швидко пройшла повз чоловіків.

– Добрий вечір!.. – один із них ввічливо, але з неприхованим глузуванням кинув їй услід.

Ірина мовчки йшла далі. «Та де ж цей міст? Швидше б дійти до нього... Боже, це ж річка попереду!» – вона раптом згадала, скільки страшних випадків сталося тут, і її кинуло в жар. Серце забилося ще сильніше. Сумка, повна книжок і конспектів, уже не здавалася їй такою важкою, як раніше. Мимоволі озирнулася і здригнулася: вогники були вже зовсім близько.

– Дівчино! Куди ви так поспішаєте? – смілили хулігани.

Нарешті вуличка повернула на безлюдний просторий міст. Тут так само темно і страшно, а в будинках усі давно сплять, і нікому немає жодного діла до нажаханої самотньої жінки. Ірина намагалася подолати страх, знаючи, що діяти треба швидко, бо надіятися їй нема на кого...

«Головне, щоб вони не наздогнали мене на мосту, а там, по той бік, я до будь-якої хати добіжу і...» – вона ще прискорила крок і вже майже бігла. Думки плуталися, страх і відчуття моторошної безвиході охоплювали її все більше. А позаду вже чути було гучний свист, незнайомці відпускали непристойні жарти на адресу переляканої жінки.

«Якби можна було десь сховатися! Покликати когось на допомогу! Але мене тут ніхто не почує... Що ж робити?» – Ірина, ледве стримуючи сльози, гарячково перебирала в голові всі можливі варіанти.

І тут їй пригадалися слова бабусі, з яких вона тоді посміялася: «А ти все-таки Його поклич...»

Ірина ніби отямилася. Якесь невідоме досі почуття змусило її забути колишні безбожні переконання й повністю довіритися Тому, Хто дотепер не був їй знайомий, але цієї миті став її єдиною надією.

– Господи! Почуй хоч Ти мене! Змилуйся! Захисти! – уперше в житті схвильовано зашепотіли губи. – Боже! Допоможи мені швидше потрапити додому, я... я більше не буду такою самовпевненою...

Уночі міст здавався ще довшим, і шум води, яка лилася з відкритих шлюзів, луною віддавався у скронях. «Коли ж цей міст закінчиться? Коли вже буде село?» – Ірина виразно чула за спиною звуки квапливих кроків і вже бігла щосили.

Раптом міст освітився яскравим світлом фар. Машина з'явилася ззаду так несподівано й тихо, наче виросла з-під землі. Вона обігнала чоловіків і раптом зупинилася біля Ірини. Задні двері різко відчинилися, але звідти ніхто не вийшов. Жінка, тремтячи від страху, застигла на місці, розгублено озирнулася назад, де

*Ти відповідаєш
не тільки за те, що сказав,
а й за те, чого не сказав.*

Мартін Лютер

*Бог знає твоє минуле. Віддай Йому
своє теперішнє, і Він попіклується
про твоє майбутнє.*

Ернст Модерзон

за кілька метрів від неї завмерли дві знайомі тіні, і злякалася ще більше.

– Сідайте, не бійтеся. Ви ж поспішаєте до села? – раптом пролунав із салону чоловічий спокійний голос.

Ірина несміливо зробила крок до дверей, вибору не залишалось. Дивно, що тієї миті з її серця зникли страх і тривога. Вона мовчки сіла, поклала поряд важку сумку й зачинила дверцята.

– Добрий вечір! – тихо привіталася вона.

Водій також тихо відповів їй, не оглядаючись на пасажирку, поїхав далі. У салоні було темно, спокійно, ледь чутно лилася незнайома пісня. Підсвічування на приладах геть трохи освітлювало незнайомця за кермом.

– Ви з потяга йдете? – запитав він.

– Так, – кивнула Ірина.

– У гостях, мабуть, були?

– Ні, на сесії, – уже сміливіше відповіла Ірина, а сама подумки засумнівалася: «І навіщо я сіла до зовсім незнайомого чоловіка?»

– А чому ви одна? – м'яко поцікавився водій. – Це ж небезпечно.

– Так вийшло... Дякую вам, що зупинилися.

Вона дивилася на освітлену дорогу й думала, куди цей незнайомець може так пізно їхати. «Куди б він їхав, дякувати Богові, що не залишив мене з тими...» – полегшено зітхнула Ірина і сама здивувалася, звідки такі думки.

Усю дорогу вони мовчали, водій повертав на потрібних поворотах, ніби добре знав дорогу. Під'їхавши до провулку, уже поряд з її домівкою, він пригальмував. Чоловік так жодного разу й не глянув на Ірину і, схоже, навіть не роздивлявся її у дзеркалі.

– Ось я і вдома, – з полегшенням видихнула Ірина, дивуючись, звідки її загадковий рятівник знає, де вона живе. – Я так вам вдячна! Скільки я вам винна?

– Нічого, дякуйте Богові. Добраніч! – почувла вона його тихий голос.

Автомобіль майже нечутно рушив з місця і за мить розчинився в темряві.

– На добраніч... – прошепотіла йому вслід здивована жінка.

Їй чомусь стало шкода, що вони так швидко доїхали. Як вчасно з'явився і вже зник її таємничий попутник, а вона навіть не дізналася його імені й не побачила обличчя. Чудеса та й годі!

«Ніби не зі мною це все було. Я вже вдома!» – ще не в силах повірити в це, тішилася Ірина.

– Слава Богу! – вирвалося в неї вголос уже вдруге за цю незвичайну ніч. – Дякую Тобі, Господи!

Вона увійшла у двір і тихенько відімкнула ключем двері. Удома на неї зовсім не чекали. Заспаний чоловік здивовано розвів руками:

– Не зрозумів?! Як це ти так швидко додому дісталася? Невже не можна було попередити? Смілива яка!

Він узяв на руки дитину, яка також прокинулася.

– Ой, знав би ти про мої нічні пригоди! – відповіла загадковим голосом Ірина й поцілувала сонну донечку і чоловіка. – Ніяка я не смілива... Мені сьогодні Бог дорогою послав попутника... молитвою... Так мене навчила одна бабуся в потязі.

Чоловік був шокований її словами:

– І це каже атеїстка?! Ти ж, здається, нещодавно складала іспит?

– Учорашня атеїстка, – усміхаючись, виправила його Ірина. – То був іспит, милий, а це – життя! Але я тобі про все вранці розповім...

Людмила КАЛАШНИКОВА

КІЛЬКА ЗАПИТАНЬ ДО ЧИТАЧІВ БІБЛІЇ

1. Скільки поверхів мав ковчег Ноя?
2. Скільки років Авраам чекав на спадкоємця від Бога?
3. Як звали дружину Йосипа, яку дав йому фараон?
4. Скільки разів приходили брати Йосипа в Єгипет?
5. Скільки днів оплакували єгиптяни смерть Якова, батька Йосипа?
6. Чию дружину звали Гомер?
7. У якому Євангелії є притча про блудного сина?
8. Про кого йдеться в Діях апостолів, що вони «мали серце одне й одну душу»?

9. До якого коліна Ізраїлю належала родина апостола Павла?
10. Кому апостол Павло писав: «Хай з любов'ю все робиться в вас»?

(Відповіді на сторінці 31)

КОЖНОМУ – СВОЄ МІСЦЕ!

Люди народжуються у світ хлопчиками або дівчатками. Ніщо ніколи не змінить поділу людства на чоловіків і жінок. Але що означає статева відмінність?

Спостерігаючи за живими істотами, ми бачимо, що кожен має свій спосіб життя, притаманний лише йому. Це стосується також і рослинного світу. Наприклад, пальми й кактуси добре ростуть тільки в південному теплому кліматі, а сосни та ялинки віддають перевагу холоду. Полярний ведмідь блаженствує на крижинах Льодовитого океану, а жирафи почуваються комфортно під палючими променями африканського сонця. Щоправда, усе живе вміє певною мірою пристосовуватися до довкілля, але що далі воно від сприятливих йому умов, то більше в нього виникає труднощів і хвороб.

Існують ідеальні умови для стосунків між чоловіком і жінкою, і що далі люди відходять від цих задуманих умов, то більше мають проблем.

Необхідно визнати наявність основних відмінностей між чоловіком і жінкою. Дуже явна зовнішня відмінність: будова всього тіла і статевих органів зокрема. Менш помітна, але не менш явна – дія генетичного коду, яка робить статуру чоловіка грубішою та міцнішою, ніж у жінки. В олімпійських змаганнях для пробігу стометрової дистанції чоловікам відведено 9,9 секунд, а жінкам – 11,0 секунд. І в усіх інших видах спорту так само – враховують статуру та фізичну силу обох статей.

Чому чоловіки сильніші за жінок? Тому що вони мають зовсім інше призначення. Їхня роль у житті безумовно відрізняється від жіночої. Їм належить виконувати більш важку роботу.

Чи робить це жінку неповноцінною? Чи ставить це її нижче за чоловіка? Хіба дуб кращий за троянду? Кожен на своєму місці цінний і досконалий. Але різниця між чоловіком і жінкою глибоко фундаментальна, і вчені навчилися відрізняти чоловіка від жінки навіть за кількома клітинами, не дивлячись на тіло,

адже клітини тіла чоловіка відрізняються від клітин тіла жінки.

Фізична відмінність у зовнішній і внутрішній будові тіла призводить до душевної, психологічної відмінності. Жінки, як правило, ніжніші й лагідніші від чоловіків. Вони більш товариські, щирі та співчутливі. Часто вони бувають більш терплячими в різних хворобах і стражданнях. Чому це так? Чому жінки мають ці душевні риси? Тому що вони мають інше призначення в житті, і Бог передбачив це, створюючи жінку.

Жінка призначена бути матір'ю, і її тіло має все необхідне для цієї ролі. Вона здатна виносити й народити дитину, може вигодувати її груддю та виховати найчастіше навіть без допомоги батька. Роль матері важко переоцінити. У суспільстві їй немає заміни. Де ми були б без наших матерів?

У розвитку дитини любов матері відіграє важливішу роль, ніж любов батька. Спостереження за дітьми, які виростили в сирітських будинках, показали, що шкода, завдана їм вихованням без матері, навіть за дуже хороших вихователів, залишає незабутній слід на все життя. Ці діти часто виростають із серйозними емоційними, розумовими та фізичними проблемами. Ніхто й ніщо не може замінити лагідний дотик матері до дитини, її погляд. Голос матері, її усмішка, хитання колиски, сміх, спів і навіть її особливий запах – усе це дуже важливе для нормального зростання та розвитку людини в ранньому віці. Найпрекрасніший батько не може дати цього своїй дитині.

Якби жінки усвідомили важливість свого місця в суспільстві, а не боролися за так звану рівноправність із чоловіками, вони були б безмежно щасливі. Бог створив жінку інакшою, але не менш цінною, ніж чоловіка. Що жіночніша й розумніша жінка у своїй ролі дружини та матері, то мужніший її чоловік, тож легше й радісніше йому бути чоловіком, батьком і головою родини. Найщасливіші сім'ї – де мати і дружина не робить спроб головувати в сім'ї, а чоловік і батько не ухиляється від обов'язків голови й не чекає, щоб дружина будь-якою мірою переймала його відповідальність.

На жаль, є чоловіки, які не знають, як поводитися з дружиною, і жінки, які не розуміють свого місця в суспільстві та сім'ї.

Розгляньмо задум Бога щодо чоловіка та жінки і на підставі Слова Божого спробуємо розібратися в їхньому призначенні.

Як чоловік має поводитися з дружиною? Що говорить про це Бог, Який створив чоловіка і жінку? Перший шлюб був укладений і благословенний Богом: «І сказав Господь Бог: "Не добре, щоб бути чоловіку самотнім. Створю йому поміч, подібну до нього"» (Бут. 2:18).

Один доповнює іншого, заповнює нестачу й потребу. Якості чоловіка та жінки збалансовані таким чином, що одружена пара стає «одним тілом», взаємодоповнюючи одне одного. Біблія підтверджує це словами: «І побачив Бог усе, що вчинив. І ото, – вельми добре воно!» (Бут. 1:31).

Жінка не була створена лише для того, щоб народжувати дітей. Зауважте, що Бог сказав: «Створю йому поміч», і це важлива роль жінки в сім'ї. Але в дітонародженні чоловік і дружина безперечно доповнюють одне одного, тому що ні він, ні вона не змогли б впоратися з цим поодиночі, без допомоги одне одного.

Бог поклав на чоловіка відповідальність за сім'ю, зробивши його подібним до Себе і Христа – Голови Церкви. Але й жінка подібна до Бога і Христа своєю здатністю любити. Це основна риса Бога. Бог є любов!

«Хто не любить, той Бога не пізнав, бо Бог є любов... Хто пробуває в любові, пробуває той в Бозі, і в нім Бог пробуває» (1 Ів. 4:8, 16). Це стосується однаково і чоловіків, і жінок. У Христі Бог усуває всі відмінності і приймає у Свою сім'ю і жінок, і чоловіків, кажучи: «Ви всі, що в Христа охристілися, у Христа зодягнулися! Немаюдея, ні грека... нема чоловічої статі, ані жіночої, – бо всі ви один у Христі Ісусі» (Гал. 3:27–28). Таке ставлення Бога до нас, якщо ми є у Христі Ісусі. Різниця між чоловіком і жінкою існує лише в земних стосунках.

У тому, що людина взагалі виявилася поза Едемським садом, часто заведено звинувачувати жінку, бо вона послухала диявола та з'їла заборонений плід і дала чоловікові, і він їв. Але цей висновок є помилковим.

Чоловік був створений першим, і його роль голови сім'ї була зазначена йому від самого початку. Але Адам не виконав своєї ролі, і оскільки на ньому була більша відповідальність, він більше винен у тому, що сталося в Едемському саду. «Через одного чоловіка ввійшов до світу гріх, а гріхом смерть» (Рим. 5:12).

Чоловік ухилився від своїх обов'язків, дружина ухвалила важливе рішення, не порадившись із чоловіком і Богом, а в результаті – падіння та гріх, який поширився на все людство!

У наших сім'ях відбувається те саме. Чоловік, замість радитися з Богом і мудро керувати сім'єю, починає слухатися порад дружини і сліпо їм коритися. А дружина, забувши, що її чоловік – голова, починає вказувати йому, як саме треба чинити. Унаслідок цього страждає вся сім'я: діти перестають слухатися, порушується гармонія і втрачається мир. «Чоловік – голова дружини, як і Христос – Голова Церкви, Сам Спаситель тіла» (Еф. 5:23), – так говорить Слово Боже.

Бог визначив чоловікові провідну роль, і біда – якщо чоловік не виконує її та відмовляється керувати сім'єю під мудрим управлінням Бога.

Звичайно, верховенство в сім'ї не повинно бути грубим і насильницьким. Слово Боже говорить нам, яким воно має бути: «Чоловіки повинні любити дружин своїх так, як власні тіла, бо хто любить дружину свою, той любить самого себе. Бо ніколи ніхто не зненавидів власного тіла» (Еф. 5:28–29). Чоловік і дружина – одне тіло, і любляча голова піклується про все тіло. Апостол Петро каже: «Чоловіки, – так само живіть разом із дружинами за розумом, як зі слабшою жіночою посудиною, і виявляйте їм честь, бо й вони є співспадкоємиці благодаті життя» (1 Пет. 3:7).

У всьому Священному Писанні немає текстів, де йшлося б про те, що жінка має право керувати сім'єю чи командувати чоловіком. Роль матері та дружини – важлива, неоціненна роль, але її легше і приємніше

виконувати, якщо чоловік бере на себе свою відповідальність. Чоловік, який любить дружину і зважає на неї; батько, який піклується про матеріальне благополуччя сім'ї та виховання дітей, – ніколи не матиме труднощів. Його любитимуть, поважатимуть і слухатимуться. І тому Господь говорить про важливість тієї відповідальної ролі, яку Він Сам призначив чоловікові.

Чоловік ніколи не повинен принижувати чи применшувати роль жінки, але ставитися до неї з повагою та любов'ю. За це його буде винагороджено.

Які ж обов'язки дружини щодо чоловіка та батька її дітей? Біблія дає відповідь і на це запитання.

Ісус ставився до жінок з повагою. Він не вважав їх неповноцінними, створеними лише для того, щоб народжувати дітей чи задовольняти статеві потреби чоловіків.

У домі Марти і Марії, коли Марія сиділа біля ніг Ісуса, а Марта дбала про частування, Він, не применшуючи значення цієї турботи, все ж наголосив, що для жінки є заняття й важливіше. Коли Марта поскаржилася на Марію, Ісус відповів: «Марто, Марто, – турбуєшся й журишся ти про багато чого, а потрібне одне. Марія ж обрала найкращу частку, яка не відбереться від неї» (Лк. 10:41–42).

Коли обидва, чоловік і дружина, слухаються Бога, тоді жінці легко і приємно слухатися чоловіка. Усі наші труднощі приходять тоді, коли ми ухиляємося від Божих постанов у шлюбному житті. Істинні боговірні чоловіки живуть згідно з Божим вченням, а істинно побожні жінки не суперечать чоловікам і не шукають звільнення, тому що не почуваються поневоленими. Чоловік любить і поважає, піклується про всі потреби, допомагає виховувати дітей. Разом вони моляться й читають Боже Слово, разом просять у Бога допомоги у розв'язанні проблем. Чуйність одне до одного керує ними, але все підпорядковане Богові. «Бо як жінка від чоловіка, так і чоловік через жінку; а все – від Бога», – говорить апостол Павло у Посланні до коринтян.

Біблія дає чудову формулу сімейного щастя. Ось вона: «Дружини, – коріться своїм чоловікам, як Господеві, – бо чоловік – голова дружини, як і Христос – Голова Церкви, Сам Спаситель тіла! І як кориться Церква Христові, так і дружини своїм чоловікам у всьому. Чоловіки, – любіть своїх дружин, як і Христос полюбив Церкву, і віддав за неї Себе» (Еф. 5:22–25).

Якщо чоловік і дружина – діти Божі, тоді не виникає питання, хто кому має коритися. Кохання не потребує підкорення. Де кохання – там мир, а де мир – там радість.

Усі рівні перед Богом – і чоловіки, і жінки, але Бог визначив кожному свою роль і місце в сім'ї; і виконання Його задуму приносить гармонію та мир у сім'ї та суспільство.

Автор невідомий

*Переклад з англійської Віри Кушнір
З журналу «Віра і життя», 5/1982*

МІЙ ЦАС

Тиша. Згущуються сутінки. Вечір, обережно перебираючись сонячним промінням від одного будинку до іншого, від великої діамантово-зеленої ялинки до колючого куща шипшини, з опалих біло-рожевих квітів і різнобарвних глідіолусів на рівно підстрижену траву, поступаючись місцем ночі, повільно заховався. Поступово він прихопив із собою крики дітей на стадіонах, гуркіт автівок, що нестримно мчать дорогами міста, музику, що долинає з деяких будинків, поскрипування дверей, квапливі кроки по асфальту, а інколи й пронизливе виття пожежних і поліцейських машин. Вечір забрав шум турбот, тривоги і хвилювань. До ранку все стихло. Заснули люди, заснули машини. Здавалося, заснула вся природа. Але уважно придивившись і прислухаєшся – е ні, не все спить. Ось від подиху легкого

вітерцю ворухнулися листочки на тонкій осині, а там засюрчав самотній коник, закликаючи своїх родичів до концерту, і незабаром цілий хор тоненьких тріскачок залунав уночі. Десь сіра жвава білочка перескочила з одного дерева на інше, налякана хрускотом тонкої сухої гілочки під лапою важкого, а водночас гнучкого єнота.

Я не сплю. Сиджу на просоченій сонцем теплій траві й дивлюся на небо. Я не можу надивитися на велич і пишність того, що розкинулося в неосяжній височині небес. Міради зірок, які мерехтять на темно-синьому полотні, дивляться на мене, підморгуючи: «Ми тобі подобаємося? Поглянь, які ми різні!» Одна маленька зірочка спалахнула якусь там сотню років тому і ніяк не може надивитися на життя людське, на дурість тих, хто намагається своїми мізерними м'язами збудувати рай на

землі. А ось інша – важлива, але вже згасаюча «пані», навчена безліччю незліченних років, яка бачила руку Творця, Який творив першу людину – того самого чоловіка, який не допоміг встояти своїй красуні-дружині і звинуватив у цьому Бога, Який дав йому жінку. Я дивлюся на зірки й бачу їхнього Творця.

– Господи, торкнися мене... Я не можу заснути, я хочу бути ближчою до Тебе. Стільки всього на цій землі... Я знаю, що свого часу піднімуся до цих зірок і торкнусь їх, обійму Твої ноги й поцілую Твої руки, що створили для мене всю цю розкіш, якою я не можу на милуватися.

Тиша... Я дивлюся на небо й шукаю поглядом Велику Ведмедицю. Там у неї чи на вусі, чи на кінчику носа – Полярна зірка, яку мене навчила знаходити мама.

Ось і вона – Полярна зірка. Я не відриваю від неї погляду. Тихо

довкола. Помічаю, що зорі починають повільно рухатись, як у дитячому калейдоскопі. Вони неквапливо вимальовують на темному тлі білі химерні візерунки, щоб я могла все добре роздивитися. У мене перехоплює подих...

– Господи, дякую!

Невже буває така краса? Вона просто нереальна! Нереальна – оскільки людина не здатна таке створити, тільки Творець!

Підкоряючись невидимому мені Режисеру, зірки поступово прискорюють свій чудовий танок, виплітаючи ніжні зоряні мережива й перетворюючись то на величезну квітку, то на цілий букет. Їхній танок дедалі прискорюється. Господь дарує мені одну чудову картину за іншою все швидше і швидше, і нарешті... білі осяйні квіти розсипаються феєрверком! Частина зірок, утворюючи мерехтливую доріжку, опускається просто до моїх ніг. Я повільно підводжу ще з теплої землі та ступаю на найближчу зірку. Потім на другу, третю, четверту...

– Господи, це мені такий подарунок? За що?

Я потихеньку підіймаюсь усе вище, переступаючи з однієї зірки на іншу й відчуваючи в тілі таку легкість, якої ніколи раніше не відчувала. Наче я йду, але зорі ніби несуть мене. Я не відчуваю їх під ногами, але точно знаю, що крокую по зорях, що сяють піді мною неймовірним світлом. Іноді я нахиляюся й торкаюся рукою їхньої білої, ніби шовкової на дотик поверхні. Я не дивлюся вниз. Навіщо? Що там? Очі спрямовані вгору.

– Господи, де Ти? Чи дозволиш побачити Тебе?

– Я тут, поряд! – прошелестіли зорі, кружляючи навколо мене й ніжно торкаючись своїми коротенькими ніжними промінчиками моїх рук, волосся, плечей. – Хіба ти не бачиш Мене?

– Я знаю, Господи, пробач. Я завжди бачила Тебе у Твоєму творінні! Просто мені завжди хотілося побачити щось більш незвичайне.

– Незвичайне... – голосно прошепотіло Небо. – Ти хочеш сказати, що хочеш побачити більш незвичайне, ніж те, що зараз бачиш?

Я ніяково мовчу. Ну, звичайно, що може бути ще більш незвичайним, ніж зорями піднятися до неба?

– Але якщо ти хочеш, Я покажу тобі ще щось, рушай далі...

Я продовжую крокувати зорями. Іноді смілюю, починаю перестрибувати через одну, а то й кілька. Зірочки в'ються навколо мене й тихенько хихикають, граючи зі мною у квача. Потім пестливо оточують мене і вдягають у сріблясту повітряну сукню. Я на мить завмираю, захоплено оглядаю себе і поправляю одну осяйну зірочку на рукаві, яку грайливі сестрички не пустили на своє місце. Вони знову хихикають, відриваються від мене, прямуючи вперед. Я лечу за ними й... опускаюся на ганок мого дитинства. Тут також ніч. Тиша. Сплять люди, сплять машини. Здається, що все довкола спить, але ні. Прислухаюся і чую, як тихенько сопе у своїй будці пес; на мить сполошилися голуби, заспокоюючи пташеня; поскрипують гілки старої яблуні,

яка грає у дворі з балеринками – маленькими ляльками:

– Наталко!

Я кидаю своїх балеринок і, розкинувши руки, біжу їй назустріч. Мама мене обіймає.

– Знаєш, кого я зустріла дорогою додому? Зайчика, маленького сірого зайчика, він передав тобі ось це, – простягає вона мені окрасець чорного хліба, який не дозволила собі доїсти на роботі.

Але це я зрозумію пізніше, а поки що із задоволенням відкушую від зачерствілого крайця шматочок за шматочком, доки не догризаю до кінця найсмачніший подарунок від зайчика.

– Зірочки, ви пам'ятаєте це? Напевно, ви тоді спали.

Зорі не відповідають. Вони збилися в купку й мовчки погойдуються поруч зі мною.

А ось мама повертається з крамниці і приносить мені чудові подарунки: маленька жовта хустка

Ніщо не може наповнити дім таким відчуттям безпеки, як справжня любов.

Біллі Грем

що росте біля ганку. Я сідаю на цей ганок і проводжу рукою по шорсткій теплій поверхні цементу. Мене стільки років тут не було! Озираюся довкола, але майже нічого не бачу. Зірочки, відчувши мій настрій, повільно облітають двір, висвітлюючи околиці. Так само, як і раніше: зручна лава біля стіни, у дальньому кутку двору – кремезний горіх (скільки ж разів я на нього залазила!), залізна хвіртка, маленький клаптик землі, на якому практично нічого не росло через тінь від дерев. Мене раптом наповнило щемливе почуття неможливості повернути минуле. Щасливі, безтурботні роки дитинства...

Ось моя мама, молода, вродлива, повертається з роботи й лагідно кличе мене, чотирирічну дівчинку,

й медовий коржик. Яскраво світить сонце, але в тіні горіха мені анітрохи не спекотно. Я шию для своїх любих лялечок малесенькі вбрання. Побачивши маму, я відкладаю голку й недошиту сукню, з трепетом пов'язую хустку на голову й обережно, щоб не впустити жодної крихти, відкушую коржик. І тут, приваблена жовтим кольором і запахом меду, прилітає оса й жалить мене в палець.

Від несподіванки я кидаю коржик на землю і починаю гірко плакати. Плачу від болю й від того, що мій солоденький медяник упав, а наступний я отримаю не скоро.

Що дитині потрібно для щастя? Зовсім небагато: балеринки, медяник і сонячне світло, щоб гратися на вулиці.

– Зірочки, ви не ображайтеся, гаразд? Прийде час, і дитина навчиться бачити пишність зоряного саява.

Ось весілля на нашому подвір'ї. Я, восьмирічна, видаю заміж свою трирічну сестру за сусідського хлопчика, її ровесника. У сестри на голові вельон з білого тюлю, а наречений – у чорному татовому капелюсі, що ледь тримається на його вухах. Наречений не хоче одружуватися, досить активно протестує, але, спокушений карамелькою в липкій обгортці, терпляче вислуховує: «Відтепер ви чоловік і дружина. Амінь!» Потім отримує карамельку й хутко тікає з двору. Наречена, усе ще у вельоні, повертається до своїх іграшок, а «священник», утомлений від переговорів з нареченим, бере книжку, сідає й занурюється в читання.

Я продовжую роздивлятися стіни, високу огорожу, прислухаюся до нічного шелесту листя на деревах. Тиша.

Помічаю, що зорі починають мене піднімати.

– Час, час! – шепочуть вони.

– Ні, благаю, я хочу ще трохи побути в дитинстві. Ще хвилинку, будь ласка... Подивіться, там тато грав зі мною та сестрою і кривляв пики, а ми заливалися від сміху. А в тому кутку була гойдалка, і я злітала на ній, майже торкаючись волоссям гілок молоденької білої черешні. Зачекайте, зірочки, на цьому ґанку

я просиджувала годинами, читаючи книжки.

– Час, час... – в'ються навколо мене зорі.

Вони піднімають мої руки, і я мушу підвестися. Пролітаючи біля мого обличчя і торкаючись мене своїми промінчиками, вони своїм теплом висушують сльози на моїх щоках. Не оглядаючись, я ступаю на осяйну доріжку.

І ось я знову йду по доріжці з мерехтливих вогників. Мені потрібно перетнути цілий океан, щоб опинитися по той бік земної кулі. Там, у невеликому будинку, сплять мої хлопчики. Я йду повільно і спокійно. Іду з минулого в майбутнє.

– То що, дочко Моя, ти побачила незвичайне?

– Так, Господи, дякую Тобі. Мені було так приємно повернутися в минуле хоч на кілька хвилин.

– Тобі сумно?

– Ні, Господи, мені справді треба повертатися, хоч і не хочеться: знову проблеми, клопоти.

Я обережно відсуваю від свого обличчя одну метушливу маленьку зірочку-красуню. Інші летять поруч. Таке відчуття, що вони спостерігають за мною та підтримують, щоб я не впала.

– А хочеш залишитися зі Мною?

Тиша...

– Ти знаєш, Господи, я дуже цього хочу... Але не можу...

– Чому ж?

Зорі підлітають до мого обличчя й по черзі зазирають мені у вічі.

– Маю зобов'язання перед тими, хто живе на землі, я мушу повернутися. Там мій чоловік, сини, батьки, сестра, друзі, родичі, моя справа.

– А як же проблеми, клопоти?

– Але ж Ти зі мною.

– А твоє погане здоров'я, негаразди на роботі?

– Але ж Ти зі мною.

– Неслухняність синів, зради друзів, нерозуміння близьких...

– Але ж Ти зі мною?

Тиша...

Зорі нерухомо застигли неподалік, уважно дивлячись на мене.

– Так, люба Моя, улюблена Моя дочко, Я з тобою!

– Дякую, Батьку, я завжди це знала. Я піду, гаразд?

– Іди і пам'ятай, Я з тобою завжди. Колись, в одну з ночей, ти по цих зорях повернешся до Мене. Назавжди. І тоді Я покажу тобі незвичайне! – тихо промовило Небо, і я, радісно засміявшись, побігла вниз, до землі, легко перестрибуючи із зірки на зірку. Інші зірочки ринули за мною, шепочучи мені щось на вухо й ласкаво торкаючись мого волосся і рук.

Я ступаю на землю. Осяйна доріжка повільно зникає. Останні зірочки мерехтять поруч, ніжними промінчиками цілуючи моє обличчя. Я намагаюся торкнутися однієї, але вона спритно ухиляється. І тоді вони по черзі ніжно торкаються моєї долоні та прямують догори. Я востаннє відчуваю їхню м'якість і шовковистість і махаю їм рукою.

Зірочки підіймаються все вище й вище, і нарешті замирають на своїх місцях. Я знову бачу міради зірок, деякі підморгують мені. Вони супроводжували мене в короткій подорожі в минуле. І вони зустрінуть мене у вічному майбутньому.

Тиша...

Востаннє глянувши на всіяне мерехтливими зорями небо, я прямую до приспаного будинку – до мого теперішнього.

Наталія ГУРМЕЗА

СЛІДИ НЕБАЧЕНИХ ТВАРИН

Що відбувається, коли перекладач у біблійному тексті натрапляє на поняття, значення якого не може уявити? Скажімо, виявляє «там, на невідомих доріжках, сліди небачених тварин». Доводиться викручуватися, наскільки дозволяє власна уява.

Так на Близькому Сході у великих кількостях живе пухнасте звірятко, зовні – щось середнє між гігантським ховрахом і коротковухим кроликом. На аборигенних говірках тварина ця здавна зветься «шафан». Наші дослідники прозвали його «жиряком». Але найбільш уживаною стала його арабська назва «даман».

Дамани дуже допитливі й не надто лякаються людей, якщо ті не виявляють до них агресії (цей навіть усміхався мені для знімка). Особливі подушечки на лапках даманів за необхідності виконують роль присосок і, рясно зрошуючись потовими залозами, дозволяють незграбним на вигляд звіряткам досить швидко рухатися вгору й униз по крутих скелях і стовбурах дерев.

Дамани – не гризуни. Зовні вони схожі з багатьма тваринами, тому й унікальні. Не маючи вагомих підстав зарахувати їх до якогось певного таксону,

еволюціоністи не вигадали нічого кращого, ніж оголосити даманів найближчими родичами... Кого б ви думали? Африканських слонів! Таке навіть Кіплінгові не снилося!

Для близькосхідних народів дамани настільки звичайні, що фінікійські мореплавці, припливши у XII столітті до н. е. в Іберію, прийняли тамтешніх диких кроликів за даманів і дали узбережжю назву «І-шафан-ім» («Берег шафанів»). Відтоді та земля так і називається, лише звучання дещо змінилося: «Іспанія».

Неодноразово згадує даманів і Біблія. Але за кого тільки їх не сприймають перекладачі, погано знайомі з палестинською фауною! У Торі шафани виявляються тушканчиками: «Не будете їсти... тушканчика, бо він жує жуйку, та не має розділених копит, – нечистий він для вас» (Лев. 11:4–5, див. Втор. 14:7). У Псалтирі – скельними звірами: «Скелі – сховище скельним звіринам» (103:18). А у Притчах – навіть борсуками: «Борсуки – люд не сильний, та в скелі свій дім вони ставлять» (30:26).

Ось так...

Д-р Сергій ГОЛОВІН

БОГ ПРОМОВИВ ДО МЕНЕ

Я дякую Богові за те, що вже майже двадцять років маю нагоду читати ваш журнал «Віра і життя». Стільки років він несе корисну інформацію, зігриває, повчає, втішає... Саме через ваш журнал Бог промовив до мене вперше. Коли багато років тому я приїхала у Францію, то зустріла тут християн, які дали мені стос журналів. Журнали були за різні роки, але таке відчуття, ніби Бог збирав їх для мене. У них я знайшла відповіді на чимало запитань. Бог настільки торкнувся мене, що я схилила коліна й зі сльозами на очах віддала Йому своє життя.

Нехай Господь Бог і надалі благословляє вас у всьому.

Тетяна ГОЛДАС, Франція

Я ЛОВЛЮ СУДАКА

Дякую за черговий журнал «Віра і життя». Творіння Боже прокидається, а рибалки згадують слово Боже з книги Буття: «І створив Бог риби великі... І Бог побачив, що добре воно» (Бут. 1:21). І в серці народжується скромна молитва: «Господи! Дякую Тобі за п'ятий день творіння».

Ну і, звичайно ж, не забуваємо повчання апостола Павла до коринтян: «Коли ми надіємося на Христа тільки в цьому житті, то ми найнещасніші від усіх людей» (1 Кор. 15:19). Учні рибалили разом з Ісусом, а в смерті – з'єдналися з Ним. То це ж подвійне благословення! Аلیلуя!

Я спіймав судака –
І прославлю Творця!
Бо піклується Він
Про всіх нас без кінця.

Серце, ти не мовчи,
А Ісуса хвали!
Все для мене зробив –
Шлях у небо відкрив.

В небо погляд зведу –
Допомогу знайду.
Там живе мій Господь,
Мій Ісус – Він є Бог.

Все життя промайне,
Мов той слід судака.
За стіною труни
Сам Ісус вже чека.

Риболову щастить –
Смуток геть відійде!
Життя-човен летить,
Знає – вдача прийде.

Я тягну судака –
Пульс удачі не стих!
Любить небо, мабуть,
Всіх рибалок простих.

PS. Ну а «рибалкам» місії «Свет на Востоке» бажаю подвійного благословення згори.

Едуард БЮРКЛАНД, Фінляндія

УЧИТЕЛІ ПРОСЯТЬ ПРО ДОПОМОГУ

Нам у місію «Світло на Сході» вже неодноразово телефонував пастор Дмитро. Він несе служіння в церкві міста Фастова Київської області. Досить довгий час вони замовляють у нас велику кількість журналів «Стежинка», які розповсюджують у школах. Цікаво, що їм не доводиться відвозити журнали до кожної школи. Вони в домовлений день привозять журнали на центральну площу міста, а представники шкіл самі приїжджають і забирають заздалегідь обговорену кількість журналів.

Сьогодні нам зателефонував пастор Дмитро і повідомив, що з ним зв'язався директор однієї з фастівських шкіл і сказав, що в його школі не проводять уроки християнської етики, але завдяки нашим журналам «Стежинка» вчителі звернулися до нього з проханням ввести до шкільної програми предмет «Християнська етика». І зараз директор школи вже організовує курси для вчителів, щоб викладати у школі християнську етику.

Слава Ісусу Христу!

ЩО ТАКЕ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ?

- Хіба чоловік на землі – не на службі військовій? І його дні – як дні **наймита!** (Йов, 7:1).
- Яке ваше життя? Бо це **пара**, що на хвилику з'являється, а потім зникає! (Як. 4:14).
- Пам'ятай, що життя моє – **вітер**, моє око вже більш не побачить добра... (Йов, 7:7).
- Домівка моя вже розібрана, і від мене відібрана, немов той **пастуший намет**... (Іс. 38:12).
- Я життя своє звинув, **мов ткач**... (Іс. 38:12).
- Наші дні на землі – мов та **тінь**, і немає тривалого! (1 Хр. 29:15).
- А дні мої стали швидчіші **за ткацького човника**, і в марнотній надії минають вони... (Йов, 7:6).
- Відпусти ж Ти мене, бо **марнота** оці мої дні! (Йов, 7:16).
- А дні мої стали швидкіші, як той **скороход**, повтікали, не бачили доброго, проминули, немов ті **човни очеретяні**... (Йов, 9:25–26).
- Свої дні я помножу, немов той **пісок** (Йов, 29:18).
- Ось відміряв **долонею** Ти мої дні, а мій вік – як **ніщо** проти Тебе... (Пс. 38:6).
- Бо в очах Твоїх тисяча літ, – немов день той вчорашній, який проминув, і як **сторожа нічна**... (Пс. 89:4).
- Бо минають, як **дим**, мої дні... (Пс. 101:4).
- Чоловік – **як трава** дні його, немов **цвіт польовий** – так цвіте він... (Пс. 102:15).
- Дні-бо народу Мого – **як дні дерева**, і вибранці Мої зуживатимуть чин Своїх рук! (Іс. 65:22).
- Мине день, **як полова!** (Соф. 2:2).

ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ ЗІ СТОРІНКИ 22

1. Три (Бут. 6:16).
2. 25 років (Бут. 12:1–4; 21:5).
3. Осната (Бут. 41:45).
4. Тричі (Бут. 42:3; 43:1, 15; 46:5–6).
5. 70 (Бут. 50:2–3).
6. Осії (Ос. 1:3).
7. Євангеліє від Луки (розд. 15).
8. Про людей у першоапостольській церкві (Дії, 4:32).
9. Веніямина (Рим. 11:1).
10. Коринтянам (1 Кор. 16:14).

ІЛЮСТРАЦІЇ ДО СТАТЕЙ

с. 3 © Monkey Business / shutterstock.com
с. 7 © dotshock / shutterstock.com
с. 8 © pgorborphotos / shutterstock.com
с. 10, 12 © nd3000 / elements.envato.com
с. 14 © Jacob_09 / shutterstock.com
с. 15 © Praisang / shutterstock.com
с. 16 © DennisJacobsen / elements.envato.com

с. 18 © Tony Bowler / shutterstock.com
с. 20 © ESB Professional / shutterstock.com
с. 23 © TTerеза / elements.envato.com
с. 24 © Sychugina / shutterstock.com
с. 26 © Grigory_bruev / elements.envato.com
с. 28 © fokkebok / elements.envato.com
с. 31 © RawFilms / shutterstock.com
с. 32 © Marie1969 / shutterstock.com

ВІРА І ЖИТТЯ

Засновник

РО «УМТ "СВІТЛО НА СХОДІ"»

Видається на добровільні пожертвування читачів.
Виходить шість разів на рік. Тираж 15 000 прим.

Головний редактор Василь Давидюк
Редакційна колегія:

Павло Давидюк

Олена Зенченко

Анна Назаренко

Інна Анохіна

Олег Блошук (переклад віршів з російської)

Микола Давидюк

Вальдемар Цорн

Журнал зареєстровано в Міністерстві юстиції України.

Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія KB, № 23369-13209ПР від 24.05.2018.

Передплатний індекс – 49283

Адреса редакції в Україні:

РО «УМТ "СВІТЛО НА СХОДІ"»,

вул. Хорольська, 30, м. Київ, Україна, 02090;

тел.: 044-296-86-39; 296-87-69;

e-mail: viz@sns.org.ua; адреса сайту: www.sns.org.ua

Адреса редакції в Німеччині:

LICHT IM OSTEN, Postfach 1340,

70809 Korntal, GERMANY

Телефон: 0711-83-99-08-23; факс: 0711-83-99-08-4;

e-mail: wzorn@lio.org

Адреса представництва у США:

USA, Light in the East, P.O. Box 185,

Orangevale, CA 95662

Tel.: 916-348 33 88; e-mail: liteusa@lio.org

Оформити передплату на журнал, надсилати листи і матеріали можна за будь-якою з наведених адрес.

Пожертвування можна надсилати за наступними реквізитами:

РО «УМТ "СВІТЛО НА СХОДІ"»,

IBAN: UA38305299000026006000117462

АТ КБ «Приватбанк» м. Києва

Код ЄДРПОУ / ІНН: 14300272

У призначенні платежу вказати:

«Пожертвування на журнал ... (назва журналу)»,

ПІБ, адресу і номер телефону отримувача журналу.

Пожертвування із західних країн можна надсилати

чеками на адресу редакції в Німеччині

або переказами на банківський рахунок:

IBAN DE07604500500009916425

SWIFT/BIC SOLADES1LGB

Kreissparkasse Ludwigsburg

Видання й розповсюдження журналу залежить від молитовної та матеріальної підтримки читачів!

Позиція редакції не завжди співпадає з позицією авторів надрукованих матеріалів.

Рукописи, надіслані до редакції, рецензуванню та поверненню авторам не підлягають.

Комп'ютерна верстка та дизайн: Йордан Псянські, Микола Давидюк

© «СВІТЛО НА СХОДІ», 2023.

ISSN 1610-9120

Номер підписано до друку 29 вересня 2023 року.

Надруковано ООО «Новий друк»,

вул. Магнітогорська, 1, м. Київ, Україна, 02094.

На обкладинці:

© Monkey Business / shutterstock.com

sns.org.ua

І БОГ НА СВІЙ ОБРАЗ ЛЮДИНУ СТВОРИВ,
НА ОБРАЗ БОЖИЙ ЇЇ ВІН СТВОРИВ,
ЯК ЧОЛОВІКА ТА ЖІНКУ СТВОРИВ ЇХ.

Біблія (Буття, 1:27)